

Tiszaújváros Kulturális Stratégiája

2026 – 2030

TARTALOM

Vezetői összefoglaló	4
I. Helyzetelemzés.....	6
1. A helyzetelemzés forrásai.....	6
1.1. Nyilvános adatok	6
1.2. Dokumentumok.....	6
1.3 Kérdőíves felmérés	7
1.4. Interjúk	7
2. Helyzetelemzés 2025.....	8
2.1 A nyilvánosan elérhető adatok összefoglaló eredményei.....	8
2.2. Tiszaújváros kulturális tárgyú dokumentumainak elemzése	10
2.2.1 Általános megállapítások.....	10
2.2.2. Az elemzés tárgya.....	10
2.2.3. Az önkormányzat kultúrával kapcsolatos dokumentumai	10
2.2.4. A kulturális feladatellátást végző Tiszaújvárosi Művelődési Központ és Könyvtár tevékenysége a dokumentumok tükrében	11
4. Kérdőívek elemzése.....	15
4.1 Válaszadók státusza.....	15
4.2. Helyi identitás.....	16
4.3 Szabadidős szokások.....	17
4.4 Kulturális intézmény látogatottsága.....	18
4.5 Közösségi részvétel.....	19
4.6 Elvárások.....	20
4.7 A kulturális szolgáltatások körülményei	23
4.8 Összefoglaló.....	24
5. A város kulturális életének értékelése az interjúk alapján, különös tekintettel a 2021 és 2025 között érvényes Kulturális Stratégia végrehajtására	25
6. Összefoglaló.....	25
II. Stratégiai program.....	27
1. Célok meghatározása	27
1.1 Általános célok	27
1.2 Stratégiai célok	29
1.2.1 A Tiszaújvárosi Művelődési Központ és Könyvtár szolgáltatásrendszerének és belső szakmai tevékenységének fejlesztése	29
1.2.2 Az intézmény infrastrukturális karbantartása és szervezetfejlesztése	30
1.2.3 A helyi identitás további fejlesztése	31
1.2.4 A településen működő közösségi és kulturális öntevékenységek támogatása és a fejlesztés koordinációja	31
1.2.5 Horizontális szempontok	32
2. Programok	32
2.1 Bevezető	32
2.2. Szakmai programok	33
2.2.1 A Tiszaújvárosi Művelődési Központ és Könyvtár szolgáltatásrendszerének és belső szakmai tevékenységének fejlesztése	33
2.2.2 Az intézmény infrastrukturális karbantartása és szervezetfejlesztése	35
2.2.3 A helyi identitás további fejlesztése	37
2.2.4 A településen működő közösségi és kulturális öntevékenységek támogatása és a fejlesztés koordinációja	39
2.2.6 Horizontális szempontok	40

III. A program végrehajtásának szervezeti keretei	42
1. Önkormányzat	42
2. Polgármesteri hivatal.....	42
3. Tiszaújvárosi Művelődési Központ és Könyvtár	42
4. Az Önkormányzat tulajdonában lévő gazdasági társaságok	42
5. Civil szervezetek, egyházi közösségek	42
6. Az önkormányzati és nem önkormányzati fenntartású intézmények.....	42

VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ

Tiszaújváros Kulturális Stratégiája 2026–2030

A dokumentum célja: a város kulturális életének 2026–2030 közötti fejlesztési kereteinek meghatározása.

Tartalma: helyzetelemzés, célok meghatározása, programok leírása, a végrehajtás kereteinek kijelölése.

A helyzetelemzés főbb megállapításai:

- *A szabadidő-eltöltés* jellemzően otthonközpontú; népszerűek a szórakoztató, családbarát programok. A műfaji preferenciák a fesztiválok, mozi, színház, könnyűzenei koncertek felé húznak.
- *A kulturális intézmény látogatott*, a városi kulturális élet megítélése többségében pozitív (~60%) jó vagy kiváló. Az intézményegységek állapotát jónak vagy kiválónak ítélik
- A minőségi kulturális élet kulcstényezői: felkészült szakemberek, pénzügyi források és lakossági aktivitás; a forrás nem az egyetlen sikerfaktor.
- *Intézményi háttér:* a Tiszaújvárosi Művelődési Központ és Könyvtár a közművelődési és közgyűjteményi feladatellátás kulcsszereplője; a 1997. évi CXL. tv követelményeit teljesíti, minősített könyvtári és közművelődési címmel rendelkezik.
- *A működést és a szakmai feladatellátást*, az állami normatívát többszörösen meghaladó mértékben, önkormányzati finanszírozás biztosítja.

Stratégiai cél, specifikus célok és programok 2026–2030.

Általános cél:

A város kulturális szolgáltatásainak magas színvonalú fenntartása, fejlesztése és hozzáférhetőségének javítása annak érdekében, hogy az a településen lakó állampolgárok életminőségének javulását eredményezze.

Stratégiai cél, specifikus célok és programok:

1. A Tiszaújvárosi Művelődési Központ és Könyvtár szolgáltatás- és szakmai fejlesztése: programstruktúra folyamatos igazítása a változó közönségigényekhez; a könyvtár tudásközpont szerepének erősítése; a „második digitális forradalom” termékeinek tudatos, biztonságos használatát segítő szolgáltatásfejlesztés; helytörténeti gyűjtemény digitalizálása; a múzeumi szolgáltatások kínálatának szélesítése.
2. Szervezeti és infrastrukturális karbantartás/fejlesztés: minőségügyi rendszerek (könyvtár, közművelődés, helytörténet) fejlesztése; egységes kommunikáció; meglévő infrastruktúra karbantartása; digitális infrastruktúra erősítése; szabadtéri programok feltételeinek javítása.
3. Helyi identitás erősítése: a várossá nyilvánítás 60. évfordulójának méltó megünneplése; új állandó helytörténeti kiállítás; a helyi értéktár bővítése és publikálása; nem tradicionális identitáserősítő programok.
4. Közösségi kulturális öntevékenységek támogatása: a civil támogatási rendszer fenntartása a civilek aktivitásának további becsatornázása a helyi kulturális tevékenységekre.
5. Horizontális szempontok: infrastrukturális feltételek biztosítása; az önkormányzati finanszírozás arányainak megőrzése és kiegészítő források keresése; szereplők koordinációja; folyamatos felülvizsgálat; a stratégia megfelelő kommunikációja.

Végrehajtás és finanszírozás:

Az önkormányzat közvetlenül finanszírozza a fenntartott intézményt, városi kulturális eseményeket és tevékenységeket; pályázati lehetőséget tart fenn a civileknek; gondoskodik a kulturális terek karbantartásáról és fejlesztéséről. Politikai és szakmai eszközeivel koordinálja az önkormányzati, intézményi, oktatási, civil és egyházi szereplők együttműködését. Az előrehaladást akciók és mérföldkövek követik, rendszeres felülvizsgálattal.

Jogsabályi illeszkedés:

Az Alaptörvény művelődéshez való jogára, a 1997. évi CXL. törvényre (muzeális intézmény, nyilvános könyvtár, közművelődés), a 2011. évi CLXXXIX. törvényre (helyi önkormányzatok) és a helyi közművelődési rendelethez támaszkodik.

Összegzés:

A városi kulturális ökoszisztéma stabil; a Covid utáni kínálat digitalizáltabb, többgenerációs, élményalapú irányba mozdult. A következő ciklus feladata az elért eredmények megszilárdítása és a közösségigényekre szabott szolgáltatásfejlesztés – családbarát, közösségi és tudásalapú programokkal, valamint identitáserősítő kezdeményezésekkel.

I. HELYZETELEMZÉS

1. A HELYZETELEMZÉS FORRÁSAI

A stratégia megalkotása során több forrásból származó adatokat és elemzéseket kell figyelembe venni. Szükséges vizsgálni, hogy a 2021 és 2025 közötti időszakra érvényes Kulturális Stratégia miben és hogy teljesült. Az elemzések elkészítésekor pontosan definiálni kell az adatok származási helyét.

1.1. Nyilvános adatok

A helyzetelemzésben felhasznált adatok elsősorban a Központi Statisztikai Hivatal és Tiszaújváros honlapján található nyilvános adatokon és dokumentumokon alapulnak.

1.2. Dokumentumok

A stratégia előkészítése során a szakértők megismertek minden olyan dokumentumot, melyek megalapozzák, illetve befolyásolják a jövőbeli kulturális célú fejlesztéseket. Tiszaújváros Önkormányzata 2021-ben fogadta el a város kulturális stratégiáját a 2021- 2025 terjedő időszakra¹. Az elkészült dokumentum a kulturális területen három szektor számára határozott meg teendőket. E három szektor:

1. Tiszaújváros Város Önkormányzata – A kulturális feladatellátás kereteit, feltételeit az önkormányzati törvény és a kulturális szaktörvényből adódóan az önkormányzatnak kell biztosítania. Továbbá a Polgármesteri Hivatal, amely a kulturális igazgatás helyi feltételeit biztosítja.
2. Tiszaújvárosi Művelődési Központ és Könyvtár – Az önkormányzat döntése értelmében a közművelődési és közgyűjteményi feladatok végrehajtásának szervezeti kerete, melyben a feladatellátó önkormányzat biztosítja a humán feltételeket, az infrastruktúrát és az anyagi erőforrásokat, ahol a tartalmi tevékenység során napi gyakorlatként, programként és szolgáltatásként jelennek meg a stratégia célkitűzései.
3. Együttműködő partnerszervezetek – egyéb intézmények és a civil szféra formális és nem formális szervezetei, ahol a kulturális célkitűzések elérik a közösségek minél szélesebb körű aktív bevonásán keresztül a helyi társadalmat. Továbbá más együttműködő szervezetek, úgy is mint egyházak és azok fenntartásában működő intézmények.

Jelen dokumentumelemzés e három területre fókuszálva vizsgálja a stratégia megvalósulását. Ennek megfelelően az alábbi szektorok dokumentumait tekintettük át:

- önkormányzati dokumentumok;
- a kulturális feladatellátó Tiszaújvárosi Művelődési Központ és Könyvtár dokumentumai.

A 2020-ban készült 2021-2025 közötti időszakra vonatkozó kulturális stratégia fontos megállapítása volt az, hogy „Összességében megállapítható, hogy a város kulturális terei, civil szervezetei biztos anyagi háttérrel a lakosság megelégedésére dolgoznak.” A 2021 óta eltelt időszakra is érvényes ugyanez a megállapítás, amit alátámasztanak a kérdőívekre adott válaszok és az interjúk megállapításai.

Az előterjesztések elkészítésében kiemelt szerepe van a Polgármesteri Hivatalnak és munkatársainak. A vizsgált dokumentumok megerősítik azt, hogy munkájukat a jogszabályok folyamatos változásának állandó követésével, nagy hozzáértéssel végzik.

¹ Tiszaújváros Kulturális Stratégiája 2021-2025, 67/2021. (VI.24.) határozat

Az elmúlt 5 évben tárgyalt és elfogadott kulturális tárgyú dokumentumok közül kiemelten fontosak voltak az alábbiak:

- a helyi közművelődési rendelettel;
- a kulturális stratégia végrehajtásával;
- a város éves költségvetésével és annak kulturális kiadásával;
- a Tiszaújvárosi Művelődési Központ és Könyvtár működésével;
- a Tiszaújváros Települési Értéktár tevékenységével;
- a városi rendezvényekkel kapcsolatos dokumentumok.

1.3 Kérdőíves felmérés

A felnőtt lakosság körében a helyi kulturális stratégia előtanulmányaként 2025-ben is készült kérdőíves felmérés. A felmérésben 110 fő vett részt. Ez a szám az előző stratégiát előkészítő mintavétellel közel azonos. Mivel a város nagyságához képest nem tekinthető reprezentatívnak, egyfajta kontrollt jelenthet csak. A kérdések egy részét ötfokozatú skálán értékelték, de voltak kérdéscsoportok, melyek egy vagy akár több válasz megjelölésével adtak értékelhető adatot. Az eredmények részben tükrözik a Tiszaújváros Kulturális Stratégiája 2021-2025 dokumentum megvalósult célkitűzéseit és láttatják a megváltozott igényeket. Az eltérés okai elsősorban a Covid járvány hatásaiban keresendők. A lekérdezéseket és a kérdőív adatainak rögzítését a Tiszaújvárosi Művelődési Központ és Könyvtár munkatársai végezték. A megkérdezettek a város lakossága korosztályi és iskolai végzettség szerinti összetételét reprezentálják.

A megkérdezettek közül 9 fő a 15-19 éves korosztályhoz, 19 fő a 20-29 év közöttiekhez tartozott. A középkorosztályt 39 fő képviselte 30-49 év között, 32 fő volt érintett 50-64 év, 11 fő pedig 65 év felett. A válaszadók közül 11 fő alapfokú iskolai végzettséggel rendelkezett, ez a teljes mintavétel közel 10%-a. Szakmunkás bizonyítványa a megkérdezettek 14,4%-ának volt, érettségije 42,3%-ának. Főiskolai, illetve egyetemi diplomával a kérdőívet kitöltők 33,3%-a büszkélkedhet. Összesen 47 férfi és 63 nő válaszolt a kérdésekre.

A kérdőív a helyi identitást, a szabadidő-eltöltési szokásokat, a kulturális intézmény látogatási szokásait és a közösségi részvételt egyaránt vizsgálta. A szakértők külön megkérdezték a lakosság véleményét a városban megvalósuló programokról és programhelyszínekről és kíváncsiak voltak a kulturális feladatellátást érintő elvárásaikra is. Hét témakörben, összesen 41 kérdés alapján vizsgálták a tiszaujvárosi lakosság véleményét.

1.4. Interjúk

Az információgyűjtés másik alkalmazott módszere a személyes interjú volt. A beszélgetéseket irányított formában a Polgármesteri Hivatallal egyeztetett, a város kulturális életében fontos szerepet játszó intézményvezetőkkel, személyekkel folytattuk le az alábbiak szerint:

- Önkormányzati képviselő Oktatási, Művelődési, Egészségügyi, Szociális és Sport Bizottság elnöke;
- Helyi civil szervezet képviselője;
- Tiszaújváros Város polgármesterének tanácsadója;
- Tiszaújvárosi Művelődési Központ és Könyvtár igazgatója, Hamvas Béla Városi Könyvtár vezetője, a Helytörténeti Gyűjtemény munkatársai (kívánságukra) csoportos interjú keretében.

A személyes interjúk alkalmával is a lakossági kérdőív témaköreit vizsgálták. Valamennyi megkérdezett 17 kérdés alapján fejtette ki álláspontját a város kulturális életéről és fogalmazta meg észrevételeit, javaslatait.

2. HELYZETELEMZÉS 2025

2.1 A nyilvánosan elérhető adatok összefoglaló eredményei

Tiszaújváros Borsod-Abaúj-Zemplén Vármegyében, a dél-borsodi térségben található, a megyeszékhely után a vármegye ötödik legnépesebb városaként. A Bükk-vidék keleti szélén, a Tisza és a Sajó folyók torkolatánál közrezárt területen fekszik. A városon áthaladó 35-ös számú főút, valamint az M3 autópálya közelsége közvetlen összeköttetést jelent Budapest, Miskolc, Debrecen, Eger városokkal. Ennek köszönhetően a keleti országrész meghatározó logisztikai központja. A kedvező közlekedési viszonyok gazdasági, kulturális és egyéb szolgáltatói szempontból is előnyösek a város számára.

A város közigazgatási központként a Tiszaújvárosi Járás székhelytelepülése 2013. január elsejétől. Az egy városból és tizenöt községből álló közigazgatási egység 29.438² állampolgár ügyeinek intézéséért felelős. Ez a 2022.évi lakossági adat 7,2%-al kevesebb, mint amit a közigazgatási egység megalakulásakor mértek.

A közel hatvanéves várost a települést érintő európai jelentőségű kőolajvezeték és az arra épülő petrokémiai és vegyipari üzemek alapozták meg. A mai Tiszaújvárost a II. világháborút követő szocialista ipartelepítési program hívta életre Tiszaszederkény falu határában. **A város folyamatosan gyarapodó, stabil gazdasága biztos alapokat nyújt a település fejlődéséhez. Ez a gazdasági fejlődés az elmúlt 5 esztendőben is töretlenül folytatódott. Az iparitevékenység ugyanakkor diverzifikálódott, bár a vegyipar továbbra is meghatározó, de más jellegű ipari létesítmények is megkezdtek munkájukat. Ezzel összefüggésben a foglalkoztatási és jövedelmi viszonyok meghatározóak a helyi kulturális fogyasztások és szolgáltatások tekintetében.**

A város lakónépessége a 2025. évi adatok szerint 14.460 fő,³ ez alapján a kis középvárosok közé sorolható. Az elmúlt években a lakónépesség száma a 2022. évi népszámlálás adataihoz képest (14 362 fő) statisztikai hibahatáron belül kis mértékben nőtt. Ez ellenkező irányt mutat az országos tendenciákkal, a csökkenés mértéke megállt, eltérően a vármegye más hasonló nagyságú településeinek adataitól. A népesség kor szerinti összetételének fontos mutatója az öregedési index, amely egyben a jövőbeni tendenciákat vetíti előre. Az öregedési index a 14 éves és ennél fiatalabb népességre jutó idősek (65 évesek és annál idősebbek) arányát mutatja. Ez az adat 2017-ben 125,6 volt Tiszaújvárosban, vagyis **száz gyermekre és fiatalokúra 125,6⁴ időskorú jutott. Mára helyzet jelentősen romlott, ez az érték 202⁵.** A felsőfokú végzettségűek aránya jelentősen nőtt a városban. A 2011-es 16,3%-ról 20,9%-ra javult ez a mutató. Kisebb mértékben, de nőtt az érettségit megszerzők aránya is. A vallásosság nagyobb arányban nem jellemző a településen. A népszámláláskor a vallási hovatartozást firtató kérdésre a válaszadók 60,3 %-a vallási felekezethez nem tartozónak mondta magát vagy nem válaszolt a kérdésre.

A város infrastruktúráját a teljes kiépítettség jellemzi. Kiváló úthálózat, hangulatos közterek, gondozott parkok biztosítják a helyiek kényelmét. Tiszaújváros településkarakterére a változatossága jellemző. Jelen van a telepszerű, többszintes beépítésű lakókörnyezet a városközpontban, a telkes családi házas és zárt sorú beépítés a kertvárosban, a falusias településszerkezet Tiszaszederkény városrészben, illetve a nagyléptékű és kisebb gazdasági létesítmények az ipari övezetben. A lakások száma 2017 és 2022 között 179 darabban nőtt. Ma 7481 lakást tartanak számon, ezek 98-99%-a magántulajdonban van.

² KSH A népesség adatai településenként (2023)

³ KSH Helységnévtár

⁴ KSH Tájékoztató Borsod-Abaúj-Zemplén vármegye demográfiai helyzetének alakulásáról

⁵ KSH népszámlálás 2022.

A fiatal város státuszt támasztja alá az a tény, hogy a város területén nem található műemléki védettségű épület, de Tiszaújváros Településképi Arculati Kézikönyve számos, helyi védelemre érdemes épületet sorol fel. A védettség oka, hogy olyan építészeti szempontból kiemelkedő épületekről van szó, amelyek a település egésze számára jelentőséggel bírnak, és mindennapi használatban vannak a lakosság szélesebb köre által.

Ugyancsak említésre méltó, hogy a város, jelentős számú (47 db) helyi értéket képviselő szobrot, emlékművet, keresztet, képzőművészeti alkotást tart számon, amelyek főként közterületeken jelennek meg. Több épület a helyi értéktárba is felkerül.

Tiszaújváros intézményhálózata széleskörű. Az oktatási-nevelési intézmények közül a Tiszaújvárosi Napközi Otthonos Óvoda működik önkormányzati fenntartásban, a székhely (Pajtás köz 13.) intézményen kívül még három telephelyen. Szintén az óvodás korú gyermekek ellátását végzi a Kazinczy Ferenc Református Általános Iskola és Óvoda.

Az általános iskolai korosztály oktatására négy intézményben működik a városban, kettő egyházi fenntartású és kettő a Mezőkövesdi Tankerületi Központ keretei között. Előbbi csoportba a Kazinczy Ferenc Református Általános Iskola és Óvoda, illetve a Tiszaújvárosi Szent István Katolikus Általános Iskola és Óvoda tartozik, utóbbiba pedig a Tiszaújvárosi Hunyadi Mátyás Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola, valamint a Tiszaújvárosi Széchenyi István Általános iskola.

Középfokú tanulmányok folytatása két, helyben működő intézményben lehetséges: a Tiszaújvárosi Eötvös József Gimnázium és Kollégiumban, illetve a Szerencsi SZC Tiszaújvárosi Brassai Sámuel Technikum és Szakképző Iskolában. A középfokú intézmény fenntartói a gimnázium esetében a Mezőkövesdi Tankerületi Központ, a technikum esetében pedig a Kulturális és Innovációs Minisztérium. A Borsod-Abaúj-Zemplén Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Tiszaújvárosi Tagintézményével teljes a település köznevelési intézményeinek felsorolása.

A Tiszaújvárosi Humánszolgáltató Központ szociális és gyermekjóléti szolgáltatásokat nyújt a bölcsődei ellátástól a házi szociális gondozásig és az időskorúak nappali ellátásáig. A város széles körű intézményhálózatához a Városi Rendelőintézet is hozzátartozik, valamint a közművelődési és közgyűjteményi feladatellátásért felelős Tiszaújvárosi Művelődési Központ és Könyvtár. A városi önkormányzat által alapított és többségi tulajdonú gazdasági társaságok négy területen (közüzemi szolgáltatások, városüzemeltetés, sport, média) végzik ellátó tevékenységüket.

Tiszaújváros hírnevét a folyamatosan fejlődő gyógy- és strandfürdő is növeli, amely szlogenjének megfelelően „Élmény a család minden tagjának”. A kapcsolódás mellett a Város Rendelőintézet által biztosított legmodernebb fiziko- és balneoterápiás kezelésekkkel várják a vendégeket. A létesítmény szomszédságában épült szálloda a turisztikai szolgáltatások bővülését eredményezte.

A Tiszaújvárosi Sportcentrum az elmúlt évtizedekben a helyi, országos és nemzetközi sporttörténetbe is beírta magát. A komplexum szolgáltatásai több mint húsz sportág számára nyújtanak ideális feltételeket legyen szó felkészülésről vagy nemzetközi verseny lebonyolításáról.

Megállapítható, hogy Tiszaújváros Borsod-Abaúj-Zemplén vármegye kiemelkedő gazdasági, munkaerő-piaci adottságokkal rendelkező kisvárosa. Tiszaújváros Önkormányzata kiemelt várospolitikai kérdésként foglalkozik a városlakók életminőségének javításával, széleskörű és magas színvonalú szolgáltatások biztosításával. Oktatási, kulturális, egészségügyi és szociális intézményei, gazdasági társaságai e felelősségteljes munka szolgálatában állnak.

2.2. Tiszaújváros kulturális tárgyú dokumentumainak elemzése

2.2.1 Általános megállapítások

Tiszaújváros önkormányzata a kulturális feladatellátás témakörével fontos várospolitikai kérdésként foglalkozik. Ezt támasztja alá az a tény, hogy rendszeresen és nagy számban tárgyal előterjesztéseket, amelyek a kulturális feladatellátáshoz, annak megvalósítását biztosító helyi intézményhez és szervezetekhez kapcsolódnak. Az előterjesztések minden esetben igazodnak a szakterület jogszabályi követelményrendszeréhez, szakszerűek, a használt joganyagok tekintetében naprakészek.

A kulturális feladatellátás pénzügyi támogatása példaértékű. Kiemelendő, hogy az anyagi támogatás mellett a szakterület humán erőforrásának elismerése is folyamatos. A kulturális intézményrendszerben dolgozó munkatársak, illetve közösségek kitüntetése és erkölcsi megbecsülése más települések előtt is mintaként szolgálhat. A várospolitika azon törekvése szintén figyelemre méltó, amely az eredményes és színvonalas feladatellátás valamennyi szereplőjét - intézmény, civil szektor, gazdálkodó szervezetek - bevonja a kulturális fejlesztésekbe és a szolgáltatások megvalósításába. **A vizsgált időszakban meghozott intézkedések és innovatív kulturális kezdeményezések a 2021-2025 időszakra szóló Tiszaújváros Kulturális Stratégiában foglaltakkal koherensek.** A települési életminőség javítása kulturális szolgáltatások által, a helyi identitás erősítése és fejlesztése, valamint a város polgárai számára nyújtott rekreációs és személyiségfejlesztő szolgáltatások együttesen eredményezik a város felületein használt „Tiszaújváros Érezd magad otthon!” szlogen teljesülését.

A tudatos városfejlesztésnek fontos eleme a kulturális feladatellátás minőségi biztosítása, az ehhez szükséges infrastruktúra működtetése és fejlesztése. A vizsgált dokumentumok éppúgy alátámasztják ezt a tényt, mint a település - valóságban megtapasztalható - rendezett, kulturált kisvárosi jellege. A kulturális esélyegyenlőség biztosítása, a kulturális javakhoz való hozzáférés és a szolgáltatások magas színvonalú biztosítása a városlakók igényeire reagálnak, megteremtve egy hagyományaiban is különleges kultúrájú várost.

Az önkormányzat folyamatosan figyelemmel kísérte a 2021-ben elfogadott Kulturális stratégiában rögzített feladatok megvalósulását, szükség szerint felülvizsgálta egy-egy célkitűzés elérését szolgáló módszer vagy eszköz hatékonyságát.

2.2.2. Az elemzés tárgya

Az elemzés célja: az önkormányzat kulturális élettel összefüggő előterjesztéseinek, döntéseinek tartalmi vizsgálata. A vizsgált időszak: 2020-2024.

A vizsgálat tárgya:

- az önkormányzat kultúrával kapcsolatos dokumentumainak áttekintése, elemzése, következtetések leszűrése;
- a közművelődési közgyűjteményi feladatellátást végző intézmény, a Tiszaújvárosi Művelődési Központ és Könyvtár tevékenységének áttekintése a dokumentumok tükrében.

2.2.3. Az önkormányzat kultúrával kapcsolatos dokumentumai

Az önkormányzat minden évben rendszeresen, nagy számban tárgyal kulturális tárgyú előterjesztéseket, melyekhez határozati javaslatok is kapcsolódnak. Az előterjesztések elkészítését a Polgármesteri Hivatal munkatársai végzik, nagy szakértelemmel.

Vannak minden évben visszatérő, a törvényi előírásoknak megfelelően napirendre tűzött témák, melyek a kulturális területet is érintik, illetve arra is szabályozó hatással vannak.

Ilyen előterjesztések a következők:

- éves költségvetési rendeletek elfogadása, jóváhagyása;
- éves költségvetési beszámolók elfogadása, jóváhagyása;

- a város kulturális intézménye éves közművelődési szolgáltatási tervének és a Hamvas Béla Városi Könyvtár éves munkatervének elfogadása;
- a közművelődés és közgyűjteményi feladatellátást végző kulturális intézmény (Tiszaújvárosi Művelődési Központ és Könyvtár) Alapító Okiratának aktualizálása;
- a közművelődés és közgyűjteményi feladatellátást végző kulturális intézmény (Tiszaújvárosi Művelődési Központ és Könyvtár) Szervezeti és Működési Szabályzatának módosításai, aktualizálásai a jogszabályok változásai miatt;
- a feladatellátást végző kulturális intézmény (Tiszaújvárosi Művelődési Központ és Könyvtár) tevékenységéről szóló beszámoló elfogadása, jóváhagyása (könyvtári tevékenységről szóló beszámoló évente, a közművelődésről két évente);
- a közművelődés és közgyűjteményi feladatellátást végző kulturális intézmény (Tiszaújvárosi Művelődési Központ és Könyvtár) évi szakmai munkatervének elfogadása, jóváhagyása;
- Tiszaújvárosi Települési Értéktár Testület működéséről szóló beszámolók elfogadása;
- a civil szervezetek (köztük alaptevékenységüket illetően kulturális célú) éves támogatása;
- városi rendezvénynaptár és azon belül önkormányzati támogatással megvalósuló rendezvények támogatása.

Az önkormányzat az éves, rendszeres kulturális témával foglalkozó előterjesztések mellett a múltban megalkotta a területre vonatkozó, illetve ahhoz kapcsolódó egyéb rendeleteit, határozatait is.

A vizsgált időszak legjelentősebb jogszabályi változása az intézményrendszerben dolgozók jogviszonyváltása volt. A 2020. évi XXXII. törvény a kulturális intézményekben foglalkoztatottak közalkalmazotti jogviszonyának átalakulásáról, valamint az egyes kulturális tárgyú törvények módosításáról szól. A közalkalmazotti jogviszony megszűnése, a Munka Törvénykönyve alá történő integrálás több vonatkozásban hátrányosan érintette a munkavállalókat, pl. szabadság csökkenése, jubileumi jutalom kivezetése, előmeneteli rendszer hiánya, nyugdíjba vonulás feltételeinek megváltozása. A fenntartó önkormányzat kiemelkedő támogatással (bérfejlesztés, cafeteria, év végi jutalom, stb.) törekszik a munkavállalók anyagi megbecsülésére. Intézkedéseivel kompenzálni igyekszik a jogviszony váltásból eredő hátrányokat.

A napirendre tűzött kulturális tárgyú, illetve azt is érintő előterjesztések száma alapján megállapítható, hogy az önkormányzat a kulturális területtel kiemelten foglalkozik. Az ágazatot érintő kiemelt figyelem vonatkozik annak nagy mértékű anyagi támogatására is, ami a költségvetéseket rögzítő táblázatokból pontosan nyomon követhető.

2.2.4. A kulturális feladatellátást végző Tiszaújvárosi Művelődési Központ és Könyvtár tevékenysége a dokumentumok tükrében

Az elemzés során megállapítást nyert, hogy az intézmény a vizsgált időszakban rendelkezett a fenntartó által elfogadott, jóváhagyott alapidokumentumokkal (Alapító Okirat), szabályzatokkal (SZMSZ és mellékletei), éves munkatervvel, melyek elkészítése, elfogadása, illetve fenntartói jóváhagyása a jogszabályok szerint zajlott. Az intézmény működését a törvényi előírásoknak megfelelően, az ágazati és helyi rendeletek figyelembevételével végezte. Tíz telephelyen közművelődési, nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló 1997. évi CXL. törvény, valamint a szakterületek működését meghatározó jogszabályok és rendeletek szerint végezte munkáját. A korábbi törvényi változások kapcsán életbe lépő módosításokat, az (20/2018.(VII.9.) EMMI rendelet vonatkozó rendelkezéseit (közművelődési alapszolgáltatások bevezetése, személyi, tárgyi és működési minimumfeltételek, intézmény típusának, elnevezésének meghatározása, szolgáltatási terv, képzési terv stb.) az intézmény határidőre végrehajtotta. Az Alapító Okiratban szerepel minden, az intézményi telephely.

Az Alapító Okirat utolsó módosításáról a 20/2025. (III.27.) sz. Tiszaújváros Önkormányzat Képviselő- testületi határozattal döntött. Az SZMSZ négy melléklettel, illetve huszonnyolc függeléssel

rendelkezik, melyek az intézmény hatékony működéséhez szükséges irányelveket tartalmazzák. Az SzMSz utolsó módosítására a 21/2025. (III.27.) sz. Képviselő-testületi határozattal került sor.

A Tiszaújvárosi Művelődési Központ és Könyvtár szakalkalmazottai rendelkeznek a jogszabályok által meghatározott végzettséggel, szakképzettséggel. Az intézményben foglalkoztatott alkalmazotti létszám a fenntartó által engedélyezett álláshelyek számának megfelel, a szervezeti struktúra a feladatellátáshoz igazodik. A létszám biztosítja az intézmény stabil szakmai működését. A Tiszaújvárosi Művelődési Központ és Könyvtár a jogszabályokban, illetve a helyi rendeletekben, határozatokban megfogalmazottak betartásával végzi tevékenységét.

A szervezet eredményes működéséhez nagymértékben hozzájárul a fenntartó anyagi támogatása. **A Tiszaújvárosi Művelődési Központ és Könyvtár önkormányzati finanszírozása, az állami normatíva mértékét többszörösen meghaladó mértékben, folyamatosan biztosított.**

Év	Önkormányzat kulturális célú támogatása (állami normatíva összege)	TMKK részére biztosított fenntartói támogatás	Állami normatíva aránya a fenntartói támogatáshoz %-ban
2021.	36.980.878,-	214.831.037,-	17,2 %
2022.	38.400.050,-	252.225.551,-	15%
2023.	65.030.355,-	283.576.193,-	22,9 %
2024.	71.662.940,-	320.051.354,-	22,5 %

A táblázat jól mutatja, az intézmény pénzügyi támogatásának és az állami normatívának arányát. A 2023-as és a 2024-es év állami támogatási összegében a lakosonként biztosított normatíván túl szerepel a települési önkormányzatok kulturális feladatainak bértámogatása is, valamint 2024-ben a könyvtár érdekeltségnövelő támogatása is. Az így megemelkedett összeg sem teszi ki a fenntartói támogatás egy negyedét sem.

A Tiszaújvárosi Művelődési Központ és Könyvtár bevételei:

Év	Saját bevétel	Átvett	Támogatás	Irányító szerv támogatása	Pénz-maradvány	Összesen
2020	6.744.631,-	3.000.000,-	3.191.910,-	195.077.928,-	5.455.841,-	213.470.310,-
2021	6.299.200,-	3.000.000,-	6.252.961,-	214.831.037,-	7.677.289,-	238.608.483,-
2022	15.221.796,-	1.000.000,-	27.833.374,-	252.225.551,-	5.806.029,-	303.246.750,-
2023	17.844.500,-	3.050.000,-	4.200.449,-	283.576.193,-	8.927.028,-	317.598.167,-
2024	30.131.280,-	2.500.000,-	2.546.522,-	320.051.354,-	12.247.475,-	367.476.631,-

A Tiszaújvárosi Művelődési Központ és Könyvtár bevételeinek jelentős része fenntartói támogatás, amelyet, működési bevételek, pályázati támogatások és átvett pénzeszközök egészítenek ki. **A saját bevételek nagyságrendje igazolja azt a kultúrát támogató várospolitikát, amely szerint nem a lakosság fizeti meg a szolgáltatások ellenértékét, de hozzájárul azokhoz.** E fenntartói megközelítés a saját bevételi kötelezettség alacsony mértékével számol évről-évre. A táblázatból az intézmény eredményes pályázati tevékenységére is következtethetünk, amely rendezvények támogatását és kisebb eszközbeszerzéseket tett lehetővé.

A Tiszaújvárosi Művelődési Központ és Könyvtár kiadásai

Év	Személyi juttatások	Munkaadót terhelő járulékok és szociális hozzájárulási adó	Dologi kiadások	Felhalmozási kiadás	Összesen
2020	130.316.102,-	25.019.980,-	41.225.872,-	9.231.067,-	205.793.021,-
2021	137.643.066,-	23.588.012,-	60.888.779,-	9.872.597,-	231.992.454,-
2022	158.383.057,-	25.381.995,-	96.698.125,-	13.856.545,-	294.319.722,-
2023	173.674.951,-	27.425.116,-	95.516.333,-	8.102.724,-	305.350.692,-
2024	191.362.418,-	30.379.183,-	116.213.856,-	10.948.748,-	348.904.166,-

Az intézményi kiadások növekedése a táblázatból kitűnik, de Tiszaújváros Önkormányzata ezen összegek mellett is biztosít további forrásokat a kulturális feladatellátásra.

A település költségvetési rendeletében önálló soron jelenik meg a városi rendezvények finanszírozása, amelyek nagyságrendje a vizsgált időszakban 25 és 30 millió forint összegben realizálódott. Az összeg felhasználása két szervezethez, a Tiszaújvárosi Művelődési Központ és Könyvtárhoz, valamint a Tiszaújvárosi Humánszolgáltató Központhoz kapcsolódik. A kulturális feladatellátás támogatásai közé sorolandók azok a források is, amelyek a Tisza Média Kft. tevékenységéhez kapcsolódnak: A Tiszaújvárosi Krónika, illetve a városi televízió kulturális tartalmakat közvetítő lapszámai és adásai, illetve ezek ráfordításai. Mindezek együttesen lehetővé teszik az intézmény színvonalas munkáját.

A feladatellátáshoz szükséges infrastrukturális és tárgyi feltételek, a vonatkozó jogszabályokban előírt mértéket jóval meghaladó mennyiségben és minőségben rendelkezésre állnak. Ezek folyamatos fejlesztése, a szükséges változások indoklása az intézményi munkatervekben, illetve beszámolóikban szerepelnek. A kulturális célú épületvagyon és a tárgyi eszközök működtetését végző Tiszaújvárosi Intézményműködtető Központ, mint önállóan működő és gazdálkodó költségvetési szerv feladatai jól körülhatároltak és szerződésben rögzítettek. A két szervezet között a munkamegosztás és a felelősségvállalás rendje szabályozottan és megfelelően működik. Az intézmény vezetése által végzett, belső működést ellenőrző folyamatok tervszerűen zajlanak, azok eredményei megfelelően dokumentáltak.

A következő táblázat a Derkovits Művelődési Központ és a Hamvas Béla Városi Könyvtár intézményegységek statisztikái alapján mutatja be a rendezvények és a látogatók számát. A számsorok növekvő tendenciáról tanúskodnak, vagyis az intézményegységek a lakosság igényeivel találkozó kínálatot biztosítanak.

Rendezvények

Év	Kulturális rendezvények száma	Látogatók száma	Könyvtárhasználók száma	Könyvtári rendezvények száma	Látogatók
2020	213	32170	2033	143	2826
2021	138	37124	1670	142	3004
2022	268	67357	2069	325	7335
2023	364	65372	2904	403	8990
2024	412	77645	2217	541	14430

A 2010-es évek végére kialakított komplex szolgáltatásstruktúrát az intézmény továbbra is fenntartja.

A Covid járvány a 2020-ban és 2021-ben a teljes kulturális területet negatívan érintette, ennek számszerű adatait a táblázat is igazolja. Az intézményi beszámolókból kiderül, hogy a járványügyi lezárások hatására, részben pedig a 2021-2025 Kulturális stratégia elvárásainak megfelelően több olyan

innovatív kezdeményezés is megszületett, amelyek a családi művelődés, szórakozás, a gasztronómia és a környezettudatosság irányába mutatnak.

Az intézmény ugyanakkor megőrizte két emblemikus, minőségi kulturális rendezvényét: a Tavaszi Fesztivált és a Színház Határok Nélkül sorozatot. Ezek magas művészeti színvonalát továbbra is biztosítják. Városi rendezvények megújulásának példáit is rögzítik az intézményi beszámolók, amelyek találkoznak a közönség igényeivel. Pl.: Majális, Gyereknapi Piknik, Nyárs-party, Nyáresti korzó, A zene világnapja, Legyen Szederkény vendége!, Szederkényi ősz.

Családias jellegű tevékenységekre, a programelemek korosztályi összetételét is figyelembe veszik. Az intézmény ezek megvalósításában sinergiára törekszik a város egyéb szervezeteivel, gazdasági szereplőivel. A bevezetett ismeretterjesztő programok elsődleges célja a helyi identitás erősítése, a környezettudatosság fejlesztése volt összhangban a kulturális stratégia célkitűzéseivel. Ezen innovációk elsősorban a Hamvas Béla Városi Könyvtár kínálatában jelennek meg. A városlakók tartalmas szabadidő-eltöltését szolgáló rendezvénystruktúra fejlesztésén túl, az új helyszínek bevonása is folyamatos.

A helyi identitás alakításában kiemelt szerepet kap a helytörténeti gyűjtemény és a Villa Scederkyn Tájház. Az intézményi munkaterv és szolgáltatási tervek, majd az évi munkát leíró beszámolók igazolják, hogy tudatosan fejlesztette az intézmény a múzeumpedagógiai programját, előrelépés történt a helytörténeti gyűjtemény tárggyűjtéseinek szakszerű kezelésében. Fontos digitalizálási folyamatok indultak el és haladtak előre. A helytörténeti gyűjtemény feldolgozott anyagait külső kutatók ma már rendszeresen használják.

A kulturális feladatellátás dokumentumainak meghatározó elemei a Tiszaújváros Települési Értéktár Testület tevékenységét bemutató anyagok. Tiszaújváros tárgyi és szellemi öröksége megőrzése szempontjából meghatározó azon értékek számbavétele, szisztematikus nyilvántartása, amelyek reprezentálják a település múltját és jelenkori értékeit.

„A magyar nemzeti értékekről és hungarikumokról szóló 2012. évi XXX. törvény” valamint „A magyar nemzeti értékek és hungarikumok értéktárba való felvételéről és az értéktár bizottságok munkájának szabályozásáról szóló 324/2020. (VII.1.) Korm. rendelet” alapján Tiszaújváros Város Önkormányzata Tiszaújváros Települési Értéktár elnevezéssel 125/2014. (VIII. 28.) sz. Képviselő-testületi határozattal települési értéktárat hozott létre, melynek működtetésével és adminisztrációs feladatainak ellátásával a Képviselő-testület a Tiszaújvárosi Művelődési Központ és Könyvtárat bízta meg. Az intézmény munkatársai – bevonva az egyes kulturális területek szakértőit – elvégzik azt a gyűjtő, feltáró munkát, amelynek eredményeként létrejött Tiszaújváros folyamatosan bővülő értéktára. **A Tiszaújvárosi Települési Értéktár Testület működése kiemelkedően jónak mondható. Tevékenysége kiválóan dokumentált, nyilvánossága teljes.** Az egyes értékek beemelése az értéktárba közösségi alapon történik, ezáltal az identitásfejlesztés átgondolt folyamat, társadalmasított keretek között zajlik. A testület SzMSz-e 2025. május 1-jétől hatályos.

Az intézmény szakmai munkájának elismerését igazolja, három alkalommal elnyert Minősített Közművelődési Intézményi Cím, (2016, 2019, 2022), illetve a Minősített Könyvtár Cím (2017, 2021) elnyerése. Az elnyert címek birtokában a minőségügyi rendszerek folyamatos felülvizsgálatának és alkalmazásának köszönhetően mindkét intézményegység működése átlátható, jól dokumentált. Az elnyert címek visszaigazolják a 2021-2025 Tiszaújváros Kulturális Stratégiájában leírt célkitűzéseket. A két intézményegység a Közművelődési Minőség Díj és Könyvtári Minőség Díj elnyerésére készített 2024-ben pályázatot.

A Hamvas Béla Városi Könyvtár két ízben, (2021, 2023) nyerte el a Családbarát Szolgáltató Hely elismerést. Az intézményegység fizikai tereivel, programkínálatával, szolgáltatásaival méltán érdemelte ki a kitüntetést.

A helyi önkormányzat által alapított díjak és elismerések is nagy jelentőséggel bírnak a város kulturális életében. A Tiszaújváros Város Önkormányzata Képviselő-testületének 13/2019. (V.30.) sz.

Önkormányzati rendelete a Tiszaújváros Város Önkormányzata által alapított és adományozható kitüntetésekéről tartalmazzák azokat az ágazati elismeréseket - Tiszaújváros Közművelődéséért díj, Lorántffy Zsuzsanna Emlékplakett - melyek adományozásával a kulturális feladatellátásban tevékenykedő személyeket és közösségeket ismerik el. Ez a díjrendelet és ehhez kapcsolódó gyakorlat is igazolja, hogy a település az elmúlt évtizedek alatt szellemiségében, hagyományteremtő szándékainak birtokában önálló kultúrájú város lett, mely a lakosság szellemi-kulturális igényeinek magas színvonala eredményeként alakult ki.

Tiszaújváros, lépést tartva a változásokkal, őrzi meghatározó szerepét a Borsod-Abaúj-Zemplén Vármegyei városok között. Járási székhelyként, gazdasági központként hangsúlyos várospolitikai területként kezeli a kulturális feladatellátást. Az ehhez szükséges jogszabályi feltételeket, anyagi támogatást, infrastrukturális körülményeket kimagasló mértékben biztosítja. Kulturális feladatellátás iránti elkötelezettségével igazolja a kulturált kisváros fejlődési irányt, a lakosai mentális, szellemi, testi épsége iránt érzett felelősségét.

4. KÉRDŐÍVEK ELEMZÉSE

A kulturális stratégia előkészítésekor a város kulturális szolgáltatásait igénybevevők között kérdőíves felmérés készült, míg a kulturális feladatellátás irányításában résztvevőkkel személyes interjúk. Mindkét körben központi téma volt a helyi identitás, a szabadidő-eltöltési szokások, a kulturális intézmény látogatási szokásai, valamint a közösségi részvétel. A szakértők megkérdezték a lakosság véleményét a városban megvalósult rendezvények és azok helyszínei tekintetében érvényesülő elvárásaikról is.

4.1 Válaszadók státusza

a) A nemek megoszlása

A felmérésben összesen 110 fő vett részt. A válaszadók között:

- 63 fő nő (56,8%),
- 47 fő férfi (43,2%).

A város jelenlegi nemi arányához képest (nők 43,1% férfi: 46,9 %) a felmérésben résztvevő nők enyhe többsége nem mérvadó, hiszen a kis mintaszám csupán egy fő eltérést jelent.

b) Életkor szerinti megoszlás

Az életkori összetétel vegyes, de jól tükrözi a város különböző generációinak részvételét:

- 15–19 év: 8,1% (9 fő),
- 20–29 év: 17,1% (19 fő),
- 30–49 év: 36% (39 fő),
- 50–64 év: 28,8% (32 fő),
- 65 év felett: 9,9% (11 fő).

A válaszadók legnagyobb arányban a 30–49 évesek, illetve az 50–64 évesek közé esnek (összesen 65%). Ez a középkorosztály a legaktívabb munkavállalói réteg, akik a kulturális és közösségi élet fontos célcsoportját jelentik. A fiatalok (25%) és az idősek (10%) kisebb arányban képviseltették magukat a kérdőíves felmérésben.

c) Iskolai végzettség

Az iskolai végzettség tekintetében a válaszadók átlag feletti képzettségi szintet mutatnak:

- 8 általános alatt: 0%,
- 8 általános: 9,9% (11 fő),
- Szakmunkás: 14,4% (16 fő),
- Érettségi: 42,3% (46 fő),
- Felsőfokú szakképesítés vagy diploma: 33,3% (37 fő).

Ez azt jelzi, hogy a válaszadók háromnegyede legalább érettségivel vagy felsőfokú végzettséggel rendelkezik. Ez az átlagosnál magasabb műveltségi szint befolyásolhatja a kulturális igényeket: feltételezhető, hogy ez azt jelentheti, hogy erősebb az érdeklődés a minőségi programok, képzések.

e) Következtetések

- A nemi arány enyhén női dominanciát mutat, de ez nem releváns.
- Az életkori struktúra kiegyensúlyozott, de a középkorosztály dominanciája miatt a kulturális stratégia kialakításakor figyelni kell az ő igényeikre (családbarát programok, közösségi események).
- A magas iskolázottsági szint a kulturális kínálat minőségére és sokszínűségére vonatkozó elvárásokat növeli.

4.2. Helyi identitás

a) A városban élt idő

A válaszadók több mint fele hosszú ideje él Tiszaújvárosban:

- 29,1% születése óta a városban él,
- 33,6% több mint 30 éve itt lakik,
- 20% több mint 10 éve él itt,
- 17,3% csak néhány éve költözött ide.

Ez azt feltételezi, hogy a lakosság nagy része erős gyökerekkel rendelkezik a településen, ami stabil alapot ad a helyi identitás és a közösségi elköteleződés kialakulásához. Ugyanakkor egy kisebb, újonnan betelepült réteg is jelen van, amely számára a közösségi integráció kiemelt jelentőségű lehet.

b). A tiszaujvárosi identitás értéke az egyén számára

A helyhez való tartozás érzése pozitív:

- 68% számára fontos vagy nagyon fontos, hogy tiszaujvárosinak mondhasa magát (37% fontos, 31% nagyon fontos),
- 22% közepes jelentőséget tulajdonít a kötődésnek,
- mindössze 10% számára nem, vagy alig fontos a városhoz való tartozás.

Ez arra utal, hogy a lakosság körében erős a városhoz való kötődés. Ez szoros kapcsolatban állhat a város kulturális és közösségi életének minőségével.

c) A hagyományok szerepe a települési életminőségben

A felmérés szerint a hagyományok megléte és ápolása jelentősen befolyásolja a közösségi életminőséget:

- 73% szerint sokkal jobb vagy minden szinten jobb (sokkal jobb 42%, mindenben jobb 45%) egy olyan településen élni, ahol élő, értékes hagyományok vannak,
- 15% szerint kicsit javít az életminőségen,
- csupán 12% gondolja úgy, hogy nincs érdemi hatása a mindennapi életre a hagyományok megléte.

Ez az eredmény azt bizonyítja, hogy a tiszaujvárosi közösség kulturális önazonossága erősen épül a hagyományok ápolására.

d) Hagományőrzés eszközeinek megítélése

A válaszadók szerint a hagyományőrzés eszközei az alábbiak szerint fontosak:

- Hagományőrző programok, rendezvények: 33%,
- Közösségi interaktív programok: 23%,
- Kiadványok, könyvek: 7%,
- Filmek, előadások: 14%,
- Vetélkedők, pályázatok: 10%,
- Internetes megjelenések, közösségi oldalak: 13%.

Ez alapján a közösségi élményt és a személyes részvételt igénylők összességében fontosabbnak számítanak (közel 80%), mint a passzív, információátadó formák. A lakosság tehát inkább közvetlen élmények és események révén kötődhetnek a hagyományokhoz.

e) Mit szeretnek és mit nem szeretnek a városban az itt élők?

A lakosság által leginkább értékelt tényezők:

- Nyugalom, csendes környezet (31%),
- Jó minőségű szolgáltatások (21%),
- Kulturálódási lehetőségek (24%).

A leggyakrabban említett hiányosságok:

- Pezsgés, lüktető élet hiánya (30%),
- Közösségek széthúzása, hiánya (32,5%),
- Kulturális programok hiánya (15%).

Ez alapján a város lakóinak fontos a biztonság és a nyugodt életvitel, ezzel némileg ellentmond, hogy jelentős igény mutatkozik a közösségi élményekre és a pezsgőbb kulturális életre.

f) Következtetések

A tiszaujvárosi identitás szilárd alapokon nyugszik: a lakosság nagy része régóta él a városban, erős kötődést mutat, és nagyra értékeli a hagyományok szerepét. A közösség számára a hagyományőrzés leginkább a közös élmények, rendezvények és közösségi programok révén valósulhat meg. Bár a város lakói elégedettek a nyugodt, biztonságos környezettel, ennek némileg ellentmondva hiányolják a pezsgőbb kulturális életet és az erősebb közösségi összetartást.

4.3 Szabadidős szokások

a) Szabadidős tevékenységek gyakorisága

A felmérés alapján a tiszaujvárosi lakosok szabadidő-eltöltési szokásai erőteljesen a mindennapi elektronikus médiatartalom-fogyasztás köré szerveződnek:

- Televíziózás: a válaszadók 44%-a minden nap néz tévét, további 24% hetente többször. Ez a továbbra is meghatározó szabadidős tevékenység.
- Internethasználat: 74% naponta, 17% hetente többször internetezik. Ez a legmagasabb rendszerességgel végzett tevékenység, ami a digitális kultúra erőteljes jelenlétét mutatja.
- Filmnézés online vagy fizetős csatornán: a válaszadók harmada (35%) hetente többször, 25% pedig egy-két hetente néz filmet online. Ez szintén a digitális médiához való erős kötődést jelzi.

b) Családi és közösségi tevékenységek

- Közös családi beszélgetés, társasjáték: a lakosság 52%-a heti vagy kétheti rendszerességgel vesz részt ilyen tevékenységekben, míg 20% havonta egyszer. Ez mutatja, hogy a családi kapcsolatok ápolása fontos, de nem mindennapos.
- Olvasás: a válaszadók 40% hetente, 25% havonta olvas, míg 14% egyáltalán nem. Az olvasás jelen van, de nem domináns szabadidős forma.

c). Egyéni hobbi és szabadidő

- **Hobbi (sport, horgászat, kirándulás, sakk):** 39% hetente többször végez valamilyen hobbit, 21% ritkábban, míg 16% soha. Ez a szegmens jelzi, hogy van egy aktív életmódot folytató réteg, de a lakosság jelentős része kevésbé mozdul ki a hétköznapiakban.

e) Főbb tendenciák

- A szabadidős szokások alapvetően otthonközpontúak, a digitális tartalomfogyasztás (tévé, internet, online filmek) dominál.
- A családi együttléte és a közösségi kapcsolatok ápolása fontos, de kevésbé rendszeres.
- Az olvasás és az egyéni hobbi jelen van, de kisebb mértékben, mint a passzív szórakozási formák.

f) Következtetések

A tiszaujvárosiak szabadidős szokásai kettős képet mutatnak: egyrészt erőteljesen kötődnek a digitális kultúrához és az otthoni szórakozási formákhoz, másrészt igény mutatkozik a közösségi és családi élmények iránt is, bár ezek ritkábban jelennek meg a mindennapokban.

4.4 Kulturális intézmény látogatottsága

a) Látogatási gyakoriság

A felmérés szerint a tiszaujvárosi kulturális intézmény telephelyei (Művelődési Központ, könyvtár, múzeum, tájház) látogatottsága kiegyensúlyozott, de nem mindennapi jellegű:

- 21% a héten,
- 20% a hónapban,
- 35% néhány hónapja,
- 17% egy-két éve,
- 7% soha nem járt valamilyen kulturális intézményben.

Ez arra utal, hogy a lakosság többsége kapcsolatban áll a helyi kulturális élet szervezeteivel (Művelődési Központ és intézményegységei), de a részvétel inkább alkalmi, mint rendszeres. De az világosan látszik, hogy Tiszaújváros Kulturális Központ és Könyvtár minden más kulturális szolgáltatóhoz képest meghatározó kultúraközvetítő szervezet a városban.

Más szervezeti programok (iskolai, egyházi, civil) esetében magasabb az alkalmi látogatások aránya, a színház iránti igény viszont erősen jelen van – bár a városban korlátozott a kínálat, így sokan más településen keresik meg a lehetőségeket.

b) Programtípusok népszerűsége

A kulturális intézményben részt vett programok közül a legnépszerűbbek:

- Szórakoztató programok (koncert, bál): 27% (75 fő)
 - Színházi, pódiumelőadások: 15% (43 fő)
 - Kiállítások: 8% (22 fő)
 - Könyvtári rendezvények: 6% (16)
 - Ismeretterjesztő előadások, klubok, tanfolyamok: 3–5% (15 fő)
- (összes jelölés 279)

A számok alapján a közösséget leginkább a szórakoztató, közösségi élményt adó programok vonzzák, míg az oktatási vagy ismeretterjesztő programok kevésbé keresettek.

c) Városi rendezvények látogatottsága

Az elmúlt év legnépszerűbb eseményei:

- Hal a placcon: 21,1% (67 fő)
 - Tavaszi Fesztivál: 18,2% (58 fő)
 - Nyáresti korzó (Derkó Korzó): 17,9% (57 fő)
- (összes jelölés 317)

Más rendezvény, mint a Szent István-nap, Tájházak napja vagy az Adventi hangolódás kisebb arányban vonzották a lakosokat. Ez arra utal, hogy a gasztronómiai és fesztiváljellegű rendezvények sokkal nagyobb közönség vonzó erővel bírnak, mint a hagyományos ünnepekhez vagy tematikus kulturális eseményekhez kapcsolódók.

d) Következtetések

- A lakosság kulturális részvételi hajlandósága erős, de jellemzően alkalmi.
- A közösség inkább a szórakoztató és fesztiválprogramokat preferálja.
- A színház iránti kereslet magas, de ez nem csak a helyi intézményben csapódik le. Van érdeklődés más városok kínálata iránt is (Miskolc).
- A gasztro- és fesztiválrendezvények Tiszaújváros kulturális életének legnépszerűbb eseményei. Erre a jövőben is érdemes figyelni.

4.5 Közösségi részvétel

a) Közösségi tagság

A felmérésből kiderül, hogy a lakosság többsége nem tagja semmilyen közösségnek (64%). Akik aktívan részt vesznek valamiben, azok főként:

- civil szervezetekben (17,1%),
- művészeti csoportokban (10,8%),
- klubokban (9%),
- kisebb arányban vallási közösségekben (4,5%), illetve politikai pártokban (0,9%).

A felmérés ezen pontja erős ellentmondást mutat a közvélekedéssel, amely a közösségi élet nagy igényét mutatja. A 110 válaszadó esetében 126 választ regisztráltunk. Ebből 47 közösségi tagságot jelöltek meg a válaszadók. De ez nem azt jelzi, hogy a 110 főből 47-en tagok valahol. Ugyanis egy válaszadó több szervezettípust is megjelölhetett. A válaszokat egyedi rekordonként áttekintve a néhány aktivitást mutatók több szervezetnek is tagjai. Többnyire kettőnek. Ez tehát elvileg jelzi, hogy a közösségi életben való részvétel meglehetősen alacsony. Ezt az eredményt, a felmérés korlátozottsága miatt ellenőrizni nem volt módunk.

b) Látogatás gyakorisága

Az aktív tagok közül:

- 25,5% hetente többször,
- 25,5% egy-két hetente,
- 31,4% ritkábban jár közösségbe.

Mindössze 5,9% vesz részt napi szinten valamilyen közösségi tevékenységben. Ez azt jelzi, hogy az aktivitás többnyire alkalmi, és kevés a rendszeres, intenzív közösségi elköteleződés.

c) A közösségi aktivitás motivációi

A közösségi tagok a következő okok miatt járnak közösségekbe:

- Szeretik az ottani tevékenységeket (73,9%),
- Barátok, ismerősök jelenléte (58,7%),

- Hasznos időtöltés (41,3%),
- Kötelességérzet (6,5%).

Ezek alapján a közösségi részvétel döntően pozitív élményeken, tevékenységen és társas kapcsolatokon alapul.

d) Elégedettség a kulturális célú közösségi élettel

Az ötfokozatú skálán a válaszadók:

- 38,18% szerint sok jó dolog van, de lehetne fejlődni,
- 34,54% többé-kevésbé elégedett,
- 16,36% teljesen elégedett,
- 10% inkább elégedetlen,
- 0,9% teljesen elégedetlen.

Ez azt mutatja, hogy a többség pozitívan látja a kulturális közösségi életet, de van még tere a fejlődésnek és bővülésnek.

e) Következtetések

- A felmérés eredménye ellentmond a közvélekedésnek.
- A közösségi aktivitás alacsony, a lakosság nagy része nem tagja szervezett közösségeknek.
- Akik részt vesznek, azok főként a civil szervezetekhez és művészeti csoportokhoz kötődnek.
- A részvétel gyakorisága jellemzően alkalmi, a rendszeres aktivitás ritka.
- A közösségi tagság fő mozgatórugója az élmények keresése és a társas kapcsolatok ápolása.
- A kulturális közösségi életet a lakosság pozitívan értékeli, de fejlesztésre érdemes területnek tartja.

4.6 Elvárások

a) Rendezvények iránti igények

A válaszadók a jövőbeni programok közül leginkább az alábbi típus szerinti megoszlásban igényelnék a programokat:

Fesztivál típusú eseményeket (4,2-es súlyozott átlag),
 gasztronómiai rendezvények (4,1-es súlyozott átlag),
 könnyed színházi előadások, mozik (4,1-es -es súlyozott átlag),
 A családok számára szervezett szabadidős programok (3,9-es -es súlyozott átlag),
 pop-rock koncertek (3,9-es -es súlyozott átlag),
 sport jellegű események kisebb, de még mindig számottevő vonzerővel bírnak (3,6-es -es súlyozott átlag).

(5 fokozatú skála)

Ez arra utal, hogy a város lakossága elsősorban könnyed, közösségi élményt nyújtó, szórakoztató programokra vágyik, amelyek családdal, barátokkal együtt is látogathatók.

b) Színházi és kulturális preferenciák

A kimondottan színházi jellegű kulturális rendezvények az előző pontban kifejtettekhez hasonló igényeket mutatnak.

A színháztermi kínálatból a leginkább a könnyed színház, kabaré iránt mutatkozik igény (4,15-ös súlyozott átlag). A komolyabb műfajok (dráma: 2,86; klasszikus zenei koncert: 2,95; jazz: 2,82-es -es súlyozott átlag) jóval alacsonyabb értékelést kaptak. A népzenei és néptáncos produkciók közepes szintű érdeklődést váltottak ki (2,9). Ez a kulturális fogyasztásban egyértelműen a szórakoztató tartalmak túlsúlyát mutatja. *(5 fokozatú skála)*

d) Programok értékelési szempontjai

A lakosok számára a legfontosabb tényező az előadás minősége (4,9-es súlyozott átlag). Emellett fontosak a technikai körülmények (4,1-es súlyozott átlag), a szervezés (3,8-as súlyozott átlag) és a helyszín (3,8-as súlyozott átlag). A közönség viselkedése is mérvadó (3,9-es súlyozott átlag), de messze nem olyan erősen, mint a tartalom minősége. (5 fokozatú skála)

e) Kedvelt helyszínek

A legnépszerűbb helyszínek:

- Szabadtéri események: 81%
 - Klasszikus színházterem: 65%
 - Természeti környezet, park: 58%
- (% a válaszadók számához képest, 268, több válasz is megjelölhető volt)*

Ez mutatja, hogy a közösség nagyon kedveli a szabadtéri és természetközeli programokat.

f) Közösségi formák iránti igények

A közösségi részvételi igények megoszlának:

- Tematikus klubok: 22%
- Ismeretterjesztő klubok: 21%
- Amatőr művészeti csoportok: 18%
- Beszélgetős klubok: 15%
- 23% nem érdeklődik közösségek iránt

Ez kettősséget jelez: van egy aktív, közösségi élményekre nyitott réteg, de sokan teljesen közömbösek. Ez ellentmond a jelenlegi közösségi részvételre irányuló kérdéscsoport eredményeinek. Ott a közösségen kívüliek aránya jóval nagyobb volt az itt megmutatkozó 23%-os érdektelenségnél.

g) Ünnepek jelentősége

A legfontosabbak a családi ünnepek (3,6-os súlyozott átlag), az állami és tematikus ünnepek közepes fontosságot kaptak (2,2–2,8-as súlyozott átlag), a vallási ünnepek pedig kevésbé meghatározók (1,9-es súlyozott átlag). Ez azt mutatja, hogy a közösség inkább a személyes, családi kötődésekhez kapcsolódó alkalmakat értékeli. *(a négy kategória sorrendiségét figyelembe véve)*

h) Könyvtártól elvárt szolgáltatások

A felmérés szerint a lakosság sokféle szolgáltatást vár el egy modern könyvtártól:

- Ismeretterjesztés (19,9%): a legtöbben azt szeretnék, ha a könyvtár tudásközpont lenne, amely előadásokat, információs programokat biztosít.
- Folyamatosan új dokumentumok beszerzése (15,1%) és rendezvények szervezése (16,1%) is kiemelt fontosságú.
- Oktatás, képzés (13,4%), illetve online szolgáltatások (11%) (pl. katalógus, tájékoztatás) is jelentős igény.
- Napilapok, folyóiratok olvasása (12%) továbbra is releváns, főként az idősebb korosztály számára.
- Egyéb szolgáltatásokat (5,1%) kevesebben jelöltek meg.
- A teljes mintában csupán 7,5% jelezte, hogy egyáltalán nem szeretne könyvtárba járni.

Ez azt jelzi, hogy a könyvtár szerepe az igények megközelítéséből túlmutat a hagyományos könyvkölcsönzésen. Az elvárások a tudásközpont és a közösség multifunkcionális tér működtetése felé mutatnak. Azzal együtt is, hogy az elvárt szolgáltatások szinte minden területen hangsúlyosan jelennek meg.

i) Civil közösségek felé támasztott elvárások

A lakosság szerint egy jó civil közösség:

- Tartalmas programokat kínál (76,1%),
- Lehetőséget és támogatást ad a szabadidő eltöltéséhez (57,8%),
- Nyitott, demokratikus működésű (46,8%),
- Inspiráló közeg a vélemény-nyilvánításhoz, tanuláshoz (48,6%),
- Hatékony érdek-képviselőt biztosít (18,3%).

A hangsúly tehát az élményközpontúságon és a közösségi értékeken van, míg az érdekérvényesítés háttérbe szorul. Ez mutatja, hogy a tiszújvárosiak a civil közösségeket inkább szabadidős és kulturális, semmint politikai szereplőként látják. Ezeket az eredményeket érdemes azonban egybevetni a korábbi, a közösségekre vonatkozó kérdésekkel.

j). Az önkormányzat szerepe a civil szervezetek támogatásában

A válaszadók erősen számítanak az önkormányzat és intézmény támogatására:

- Helyiség biztosítása rendezvényekhez, működéshez (72,7%) a legfontosabb elvárás.
- Pénzügyi támogatás (50%) szintén meghatározó.
- Szolgáltatások kedvezményes biztosítása (36%), például busz, étkezés, eszközök.
- Segítségnyújtás pályázatokhoz (35,5%), információs felület biztosítása (32,7%).
- Mindössze 9 fő (3,5%) mondta, hogy nem vár el támogatást.

Ez világosan mutatja, hogy a civil szervezetek infrastrukturális és pénzügyi támogatás nélkül nehezen működnek, az önkormányzattól pedig főként praktikus, nem feltétlenül pénzügyi, működést segítő hozzájárulást várnak.

h) A különböző típusú programok iránti érdeklődés

A különféle programok népszerűsége eltérő:

- Legnépszerűbb: mozielőadás (42% „semmi áron ki nem hagynám”), színházi előadás (33%), pop-/rockkoncert (32%), közösségi rendezvények (32%).
- Közepes vonzerő: ismeretterjesztő előadások (általános témákban 33%, helyi témákban 31%), klasszikus-/jazzkoncert (12%), képzések és tanfolyamok (16%).
- Kevésbé vonzó: kiállítások, tárlatok (8%), egyházi közösségi programok (3%).

Ez a minta jól mutatja, hogy a lakosság számára a szórakoztató, közösségi és élményalapú programok bírnak a legerősebb vonzerővel. A komolyabb műfajok iránt mérsékeltebb az érdeklődés. A kiállítások és az egyházi programok vonzzák legkevésbé a lakosokat.

i) Következtetések

- A könyvtár és a civil közösségek szerepe egyre inkább multifunkcionális közösségi térként értelmeződik.
- A civil szervezetek fő feladata a tartalmas programok és közösségi élmények biztosítása, nem pedig az érdekérvényesítés.
- Az önkormányzat felé egyértelmű az elvárás: infrastrukturális, pénzügyi és szakmai támogatás.
- A programok közül a legnagyobb közönségigény a mozira, színházra, könnyűzenei koncertekre és közösségi eseményekre irányul.

4.7 A kulturális szolgáltatások körülményei

a) A pénzügyi háttér szerepének értékelése

A lakosság megítélése szerint a kulturális és közösségi élet minősége részben anyagi kérdés, de nem kizárólag az:

- 46,8% szerint jóval több pénzre lenne szükség, mert nélküle nehéz bármit megvalósítani.
- 22,9% úgy véli, ha nem lesz több forrás, egy-két dolog még megoldható.
- 20,2% szerint a pénz hiánya mellett is lehet előrelépni.
- Csak 8,3% érzi teljesen reménytelennek a helyzetet anyagi támogatás nélkül.

Ez azt mutatja, hogy a közösség realiztikusan látja a pénzügyi keretek fontosságát, de nyitott az alternatív, összefogásra épülő megoldásokra is.

b) Mi szükséges a jó kulturális élethez?

A válaszadók szerint a fejlődés legfontosabb tényezői:

- Felkészült szakemberek (4,06 átlag),
- Pénzügyi források, támogatás (4,0),
- Lakossági aktivitás és összefogás (3,94),
- Megfelelő kommunikációs csatornák (3,74),
- Jó állapotú, felszerelt épületek (3,56).

A sorrend alapján a humán erőforrás, a szakmai tudás és a közösségi aktivitás legalább olyan fontos, mint az anyagi háttér.

c) A kulturális élet legfontosabb aktorai a válaszadók megítélésében

Arra a kérdésre, hogy ki felelős a helyi kulturális élet szervezéséért, a válaszadók elsősorban a helyi szakembereket (könyvtárosok, művelődésszervezők) jelölték meg kiemelkedő többséggel (súlyozott átlag 4,34). Másodlagos felelősként több tényezőt, szinte azonos súlyúnak értékelték. A civil szervezetek (3,49) és a polgármester, képviselő-testület (3,08) és Polgármesteri Hivatal (3,07) is megjelentek. A lakosság önmaga szerepét értékelte a legkevesebbre (2,99). Mindez azt mutatja, hogy a válaszadók elsősorban az erre rendelt szervezet és dolgozóit látja legfontosabb aktornak a helyi kultúra szervezésében. (maximális érték 5)

d) Kulturális intézmény állapota

Az intézményegységek állapotával általánosságban elégedettek a lakosok:

- Könyvtár (központi): 4,24 és Derkovits Művelődési Központ: 4,23 kapták a legmagasabb értékelést.
- A többi intézményegység is stabil 3,5–4 közötti átlagot ért el, ami jó, de fejlesztési lehetőségeket is jelez.

Ez arra utal, hogy az intézményegységek jól karbantartottak, többnyire az igénybevevők megfelelőnek ítélik a kulturálódás körülményeit.

e). A város kulturális életének összképe

A megkérdezettek 50,9%-a „általában jónak” tartja a város kulturális életét, további 6,4% „kiválóan”. Vagyis a válaszadók 57,3%-a teljes egészében elégedett kulturálódás lehetőségeivel a városban. Ugyanakkor 33,6% közepesnek értékeli, 9,1% pedig elégedetlen vagy nagyon elégedetlen. Ez azt jelzi, hogy a kulturális élet összességében jó vagy kiváló megítélésű. De több mint 30%-s közepes megítélés mindenképpen fejlesztési igényekre, lehetőségekre utal.

Következtetések

- A pénz fontos, de nem kizárólagos tényező: a humán szakértelem és a közösségi aktivitás legalább akkora súllyal bír.

- A lakosság felelősségmegosztó szemlélettel tekint a kulturális életre, és a helyi szakembereket tartja kulcsszereplőknek.
- Az intézményegységek állapota megfelelő, de fejlesztésre szorulhat a jövőben.
- A város kulturális életét a többség pozitívan értékeli, ugyanakkor igényli a változatosságot és a minőségi fejlődést.

4.8 Összefoglaló

A helyi identitás Tiszaújvárosban stabil alapokon nyugszik: a lakosság jelentős része hosszú ideje él a városban, és kifejezetten fontosnak tartja a helyhez való tartozást. A hagyományok ápolása nemcsak értéként jelenik meg, hanem a közösségi életminőség egyik meghatározó elemeként is. A válaszadók úgy vélik, hogy az értékes hagyományok megléte javítja a mindennapi élet minőségét, különösen akkor, ha azok közösségi események és élmények révén válnak élővé.

A felmérés egyértelműen rámutat arra, hogy a város lakói számára a szabadidő-eltöltés elsősorban otthonközpontú. Az internethasználat, televíziózás és online filmnézés a leggyakoribb tevékenységek. Ugyanakkor a családi és közösségi kapcsolatok is fontosak – még ha nem is napi szinten jelennek meg –, például társasjátékozás vagy olvasás formájában. Az egyéni hobbi, mint a sport vagy kirándulás, szintén jelen van, de kevésbé jellemző.

A kulturális intézmény látogatottsága szintén alkalmi jellegű. **A művelődési ház, könyvtár és más helyi kulturális egységek nem mindennapos célpontjai a lakosságnak, de a szórakoztató programok – koncertek, fesztiválok – kifejezetten népszerűek.** A „Hal a placcon”, a „Tavaszi Fesztivál” és a „Derkó Korzó” típusú események kiemelkedő vonzerőt jelentenek. Ezzel szemben a komolyabb műfajok – például a klasszikus zene vagy dráma – kisebb érdeklődést váltanak ki.

A közösségi aktivitás tekintetében kettősség figyelhető meg. A lakosság nagy része nem tagja szervezett közösségeknek, ugyanakkor azok, akik aktívak, többféle szervezetben is jelen vannak – főként civil és művészeti csoportokban. A részvétel motivációja többnyire pozitív élményeken, baráti kapcsolatokon és hasznos időtöltésen alapul. A közösségi élet általános megítélése pozitív, bár sokan még mindig fejlődési lehetőségeket látnak benne.

A jövőbeni programokra vonatkozó lakossági elvárások is árulkodóak: a város lakói elsősorban közösségi élményeket keresnek. A legnagyobb érdeklődés a fesztiválok, gasztronómiai rendezvények, könnyed színházi produkciók és pop-rock koncertek iránt mutatkozik. A programokkal kapcsolatos legfontosabb elvárás az előadások minősége, amit a helyszín, technikai körülmények és a szervezés követ. A kedvelt helyszínek egyértelműen a szabadtéri, természetközeli terek.

A könyvtár szerepe túlmutat a hagyományos funkcióin: a válaszadók ismeretterjesztést, oktatást, rendezvényeket és online szolgáltatásokat várnak el tőle. A civil szervezeteket pedig főként kulturális és szabadidős szereplőként képzelik el, nem pedig politikai vagy érdekérvényesítő szervezetként.

A kulturális élet fejlesztéséhez szükséges feltételek között nem meglepő módon az anyagi háttér szerepel az első helyeken, de a megkérdezettek jelentős része a szakmai felkészültséget és az aktív közösségi részvételt is legalább ilyen fontosnak tartja. A helyi szakemberek – könyvtárosok, művelődésszervezők – kiemelt szerepet kapnak a kulturális élet irányításában. Az önkormányzattal szemben infrastrukturális és működést segítő elvárások fogalmazódnak meg.

Összességében a felmérés egy olyan város képét rajzolja meg, amely stabil helyi identitással, de még formálódó közösségi és kulturális szerkezettel rendelkezik. A lakosság nyitott, igényli a közösségi élményeket, ugyanakkor elsősorban az élményt nyújtó, szórakoztató formákat preferálja. A fejlődés irányát a tartalmi minőség, szakmai munka és közösségi bevonás határozhatja meg.

5. A VÁROS KULTURÁLIS ÉLETÉNEK ÉRTÉKELÉSE AZ INTERJÚK ALAPJÁN, KÜLÖNÖS TEKINTETTEL A 2021 ÉS 2025 KÖZÖTT ÉRVÉNYES KULTURÁLIS STRATÉGIA VÉGREHAJTÁSÁRA

a) A helyi identitás

Az interjúalanyok egyöntetűen megerősítették, hogy Tiszaújvárosban erősödik a helyi identitás. A helytörténeti gyűjtemény, kulturális programok és közösségi kezdeményezések jelentős szerepet játszanak ennek ápolásában. Kiemelten fontosnak tartják a múlt megőrzését, különösen a hetvenes-nyolcvanas évek értékeinek dokumentálását. A fiatal generációk ragaszkodása is erősödő tendenciát mutat.

b) Kulturális szolgáltatások

A kulturális szolgáltatásokkal kapcsolatos általános vélemény pozitív. Az intézmény igyekszik a lakosság igényeihez igazítani kínálatukat. A járvány hatására előtérbe került az online jelenlét, azonban a közösségi, családi programok iránti igény továbbra is erős. Kiemelten népszerűek a gasztro események, szabadtéri mozik és kisebb szabadtéri rendezvények. Az ismeretterjesztés és gyakorlati tudást nyújtó programok népszerűsége nőtt.

c) Közönség és célcsoportok

Az időskorúak aktívan részt vesznek a város kulturális életében, közösségeik jól működnek. Az aktív korosztályt főként a szórakoztató, családi jellegű rendezvények szólítják meg. A fiatalok elérése továbbra is kihívást jelent, bár pozitív kezdeményezések (pl. ifjúsági klub) már léteznek. A kulturális fogyasztásban a könnyed műfajok dominálnak, de van kereslet igényes „komolyabb” programokra is. Lásd Színház határok nélkül sikere.

d) Közösségek és civil élet

Tiszaújvárosban sok aktív közösség működik, különösen a nyugdíjasok körében. A közösségek támogatása presztízs kérdés az önkormányzat számára. A civil szervezetek tevékenysége folyamatosan átalakul, és új közösségek megjelenése is tapasztalható. A fiatalok bevonása nehezebb, de léteznek jó gyakorlatok ezen a területen is.

e) Javasolt fejlesztési irányok

A legfontosabb fejlesztési irányok között szerepel a Derkovits Művelődési Központ színpadtechnikájának korszerűsítése, a helytörténeti múzeum új állandó kiállításának létrehozása, valamint a digitalizáció és kommunikáció fejlesztése. A könyvtár tudásközponti szerepének erősítése, valamint a közönségkapcsolati tevékenység (pl. közösségi média, online kommunikáció) javítása is kiemelt célként fogalmazódott meg.

f) A 2021–2025 közötti stratégia értékelése

A korábbi kulturális stratégia megvalósítását az interjúalanyok alapvetően sikeresnek ítélték meg. Bár a Covid-19 világjárvány jelentős mértékben befolyásolta a végrehajtást, több célkitűzés teljesült, például az ifjúsági klub létrehozása vagy a helyi identitás erősítését célzó programok elindítása. Az önkormányzat és az intézmény is komolyan vették a stratégiai dokumentumot, és folyamatosan figyelemmel kísérték annak végrehajtását.

6. ÖSSZEFOGLALÓ

Összességében megállapítható, hogy a város kulturális terei, civil szervezetei biztos anyagi háttérrel a lakosság megelégedésére dolgoznak. Az intézmény kínálata, részben a Covid hatására is, átalakult. Egyrészt igényeltőlódás történt a digitális szolgáltatások felé. Másrészt a programkínálat

elmozdult a több generációs, családi programok felé. A témák diverzifikációjával újabb rétegeket sikerült bevonni a közösségi kultúra körébe. A helyi identitás, a 2021-2025 között érvényes stratégia szellemében sokat fejlődött. Ugyanakkor a helyi kultúrát alakító, szervező szakmai közösségekben és a fogyasztókban egyaránt ott van az igény a minden korosztályra kiterjedő új szolgáltatások, a bővülő infrastrukturális háttér iránt.

II. STRATÉGIAI PROGRAM

1. CÉLOK MEGHATÁROZÁSA

Magyarország alaptörvénye kimondja, hogy „Minden magyar állampolgárnak joga van a művelődéshez.”

Az alaptörvény tényleges megvalósítását és annak jogi és szervezeti kereteit a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló 1997. évi CXL. törvény szabályozza. Az ellátási kötelezettséget a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény mondja ki.

Tiszaújváros Város Önkormányzata az alábbi célokkal fogadta el a kultúra jelentős területét érintő közművelődési rendeletét:

„A rendelet célja, hogy Tiszaújváros lakossága közösségi művelődési érdekeinek, kulturális szükségleteinek és a település hagyományainak figyelembevételével meghatározza az Önkormányzat által ellátandó közművelődési alapszolgáltatások körét, valamint a feladatellátásának formáját, módját és mértékét.”

Tiszaújváros Város Önkormányzatának Képviselő-testülete, hivatkozva a fenti jogi környezet által előírtakra, továbbá megfelelően a város polgárai iránt érzett elkötelezettségének az alábbi kulturális stratégiát alkotja a 2026 – 2030 közötti időszakra.

1.1 Általános célok

A jelen stratégia által meghatározott időszakban az önkormányzat általános célja a kulturális szolgáltatások és fejlesztések tekintetében a következő:

A települési életminőség javítása, emelése a kulturális szolgáltatások biztosításán, fejlesztésén keresztül. Cél továbbá, hogy minden társadalmi csoport körében, a települési lakókörnyezet fizikai elhelyezkedésétől függetlenül, biztosítsa a kulturális szolgáltatások lehető legszélesebb körű hozzáférhetőségét. Ezt érti a jelenlegi szolgáltatási körök fenntartására és lehetőségek szerinti bővítésével.

A fentiek érdekében az önkormányzat felhasználja a magyar államtól kapott kulturális normatív támogatás teljes összegét, továbbá kifejezi abbéli szándékát, hogy azt a mindenkori költségvetés lehetőségének függvényében jelentősen kiegészíti.

A pénzügyi források felhasználásán túl az önkormányzat élni kíván a rendelkezésre álló épület- és eszközvagyon, humán erőforrások és know-how célszerű felhasználásával.

Mindezek mellett a stratégia végrehajtásába a kulturális fejlesztések tekintetében, a szolgáltatások biztonságos nyújtása érdekében együtt kíván működni a város nem önkormányzati fenntartásában működő intézményeivel és civil szervezeteivel, továbbá egyházi közösségeivel. E tekintetben a stratégia nem tesz különbséget a szervezeti keretek fenntartói, alapítói mivoltában. Mint ahogy kifejezi szándékát abban a tekintetben, hogy az együttműködés lehetőségét nem korlátozza sem a felekezeti, sem a politikai hovatartozás.

Tiszaújváros Város kulturális szolgáltatások fenntartása és lehetőségek szerinti fejlesztéseinek stratégiai céljai a következő alapvetésekre épülnek:

- A város polgárai számára nyújtott egyéni vagy közösségi kulturális szolgáltatások, rekreációs, tanulási, személyiségfejlesztő lehetőségek folyamatos minőségi fenntartása, fejlesztése;

- A művelődő közösségek, általában a közösségi élet számára biztosított szinterek fenntartása, gondozása, lehetőség szerinti fejlesztése. Különös tekintettel az önkormányzat intézménye által használt infrastruktúrára és a szabadtéri rendezvényterekre;
- A települési kötődés, a helyi identitás erősítése az azokat fejlesztő tevékenységek további támogatása.
- Új innovációk létrehozása a második digitális forradalom eszközrendszerének intézményi és lakossági használatának biztonsága és hatékony felhasználás érdekében.

Az előzőekben kifejtett célok megvalósítása érdekében az önkormányzat lehetőségeihez mérten közvetlen anyagi támogatást nyújt az általa fenntartott intézménynek. Továbbá közvetlenül finanszíroz olyan kulturális eseményeket és tevékenységeket, amelyek a stratégia előrehaladását biztosítják. Külön testületi döntésben meghatározott módon pályázati finanszírozási lehetőséget tart fenn civil közösségek számára. Biztosítja a kulturális tevékenységek folytatásához szükséges azon infrastrukturális és innovációs feltételeket, amelyek az önkormányzat hatáskörébe tartoznak.

Mindezekon túl helyi politikai eszközeivel koordinálja, erősíti és ösztönzi a kulturális tevékenységeket folytató szervezetek hatékony együttműködését.

Az anyagi jellegű ráfordítások és támogatások módjai:

- Mindenkor éves költségvetésében biztosítja az általa fenntartott intézmény kulturális tárgyú tevékenységének finanszírozását;
- Költségvetésében meghatározott mértékben és egyéb szabályai keretei között támogatásban részesítheti a nem önkormányzati fenntartású szervezetek kulturális tevékenységét;
- Az önkormányzat vagyonát képező épület- és eszközállomány karbantartásával és fejlesztésével biztosítja a kulturális tevékenységek tereit a város területén.

A stratégia végrehajtása érdekében az önkormányzat és szervei közéleti, szakmai koordinációs tevékenységet folytatnak. E koordináció irányulhat:

- Tiszaújváros Város helyi politikai döntéshozó és döntéselőkészítő szervei felé;
- Az önkormányzati fenntartású kulturális tevékenységet folytató intézménye felé;
- A Tiszaújvárosban működő nevelési, oktatási intézmények felé, függetlenül attól, hogy azok önkormányzati, állami, egyházi vagy magán fenntartásúak;
- A városban működő jogi személyiséggel rendelkező vagy jogi személyiség nélküli közösségei felé;
- A város egyházi közösségei irányába;
- A városban működő nonprofit vagy forprofit gazdálkodó szervezetei felé, amennyiben azok a kulturális tevékenység támogatásában vagy folytatásában érdekeltek.

Tiszaújváros Város Önkormányzata 2026 és 2030 közötti időszakra szóló kulturális stratégiájának átfogó célja:

A város kulturális szolgáltatásainak magas színvonalú fenntartása, fejlesztése és hozzáférhetőségének javítása annak érdekében, hogy az a településen lakó állampolgárok életminőségének javulását eredményezze. Cél továbbá, hogy a helyi identitás minél erősebbé és széleskörűbbé váljon. Különös tekintettel a várossá válás hatvanadik évfordulójának méltó megünneplésére. Szintén cél, hogy a város által fenntartott kulturális intézmény helyi tudásközpont szerepe körvonalazódjon és működjön.

A fenti átfogó célok megvalósítása érdekében Tiszaújváros Város Önkormányzata az **alábbi stratégiai célokat jelöli meg a 2026 és 2030 közötti időszakra:**

- **A Tiszaújvárosi Művelődési Központ és Könyvtár szolgáltatásrendszerének és belső szakmai tevékenységének fejlesztése;**
- **Az intézmény infrastrukturális karbantartása és szervezetfejlesztése;**
- **A helyi identitás további fejlesztése;**
- **A településen működő közösségi és kulturális öntevékenységek támogatása és a fejlesztés koordinációja.**

1.2 Stratégiai célok

1.2.1 A Tiszaújvárosi Művelődési Központ és Könyvtár szolgáltatásrendszerének és belső szakmai tevékenységének fejlesztése

A jelen stratégia általános céljában kifejtetteknek megfelelően Tiszaújváros Város Önkormányzatának Képviselő-testülete kötelezettséget vállal arra, hogy a feladatellátás anyagi, tárgyi és személyi feltételeit elsősorban az általa fenntartott kulturális intézmény keretei között **biztosítja**. Mindezek mellett a város vezetése fenntartja annak lehetőségét, hogy az általa vállalt kötelezettségek egyes részeit más szervezetek útján, szerződéses keretek között biztosítja. A jogszabályi keretek által előírt és az önkormányzat önként vállalt kötelezettségei tekintetében az önkormányzat elsődleges feladatellátónak a Tiszaújvárosi Művelődési Központ és Könyvtárat jelöli ki. Az intézmény tevékenységének folytatásakor együttműködik más, a városban működő kulturális tevékenységet folytató szervezetekkel is. Így:

- A Tankerületi Központ által fenntartott iskolák;
- A Római katolikus és Református egyházak által fenntartott nevelési, oktatási intézmények;
- A településen működő civil szervezetek;
- A Római katolikus, Református, Görögkatolikus egyházak helyi gyülekezetei;
- Az önkormányzat tulajdonában lévő gazdasági társaságok;
- A kulturális szolgáltatásokban, vagy a kultúra támogatásában érdekelt helyi szervezetek;
- A Kulturális és Innovációs Minisztérium által fenntartott iskola.

A kulturális feladatellátás meghatározó részét végző Tiszaújvárosi Művelődési Központ és Könyvtár szakmai fejlesztése irányulhat:

- Az intézmény által biztosított hagyományos közművelődési és közgyűjteményi szolgáltatások fenntartására és fejlesztésére;
- A szervezet belső vezetési és szervezeti struktúrájának, szervezeti kultúrájának fejlesztésére, a szakmai és társadalmi környezethez való igazítására;
- A szakmai szolgáltatások fejlesztésére, új innovatív szolgáltatási struktúra kialakítására.

Az önkormányzat, mint fenntartó szándékát fejezi ki az iránt, hogy az intézményi működési struktúra mindenkor a lehető legoptimálisabb mértékben igazodjon a városi társadalmi és gazdálkodási környezet változásához, szem előtt tartva a szakmai és pénzügyi hatékonyság és rugalmasság szempontjait.

A 2010-től 2020-ig terjedő időszakban Tiszaújváros egy olyan saját maga által létrehozott és támogatott rendezvénystruktúrát épített fel, amelyet részben külső együttműködő partnerek bevonásával, részben pedig saját intézményei útján valósított meg. Általánosságban megállapítható, hogy ez a rendezvénystruktúra a 2010-es évek során jól szolgálta a város könnyed szórakozást kereső lakóinak igényeit, illetve tartalmas, minőségi szabadidő eltöltést tett lehetővé az erre fogékony, meglehetősen széles közönség számára. Ugyanakkor az elmúlt években történt társadalmi változások, különösen pedig a 2020. évet megelőző járványhelyzet következtében az intézményegységek rugalmasan reagáltak a lakosság megváltozott igényeire. A megújuló rendezvény struktúra előbb csak

ésszerűsükből (járványügyi tiltások), később pedig a lakosság igényeire reagálva a kisebb léptékű családias, olykor több generációs, rendezvények irányába mozdult el.

Emellett bizonyos esetekben csökkent az igény a minőségi tartalmú szórakozást nyújtó fesztiválok iránt (Tavaszi Fesztivál), más esetekben azonban maradt a korábbiakhoz hasonló érdeklődés (Színházak Határok Nélkül). Az is megállapítható, hogy az igények minden eddigieknél gyorsabban változnak. Azok követése egyre jobban feltételezik az intézmény innovációs képességét.

Másfelől a közösségi művelődés tartalmi változásait is figyelembe kell venni. A hagyományos művészeti csoportok, művelődő közösségek, alkotó csoportok mellett egyre erősebb az igény a tudásbővítő, vagy napi praktikus ismeretet adó szolgáltatásokra is. A Covid során kényszerűsükből használt online eszközök mindennapossá váltak, sok esetben az igény a személyes részvétel és a digitális eszközök egyidejű alkalmazása felé tolódik el.

Cél tehát az, hogy megvalósuljon a szolgáltatásstruktúra tartalmi és szervezeti összetevőinek folyamatos monitorozása és szükséges korrekciója. Továbbá a második digitális forradalom lehetőségei kihasználásának támogatása, elérhető tudásbázis biztosítása a városlakóknak.

Ezek mentén specifikus célként határozza meg a stratégia az alábbiakat:

- A rendezvénystruktúra, a közösségi művelődés lehetőségeinek folyamatos fejlesztése a változó közönségigényeket figyelembe véve;
- A könyvtári szolgáltatások fejlesztése oly módon, hogy azok közvetlen tudásforrásként használhatóak legyenek a lakosok számára;
- Intézményi hozzájárulás a második digitális forradalom által kínált lehetőségek célszerű és biztonságos használatának elterjesztéséhez;
- A helytörténeti gyűjteményben őrzött muzeális értékű emlékek digitalizálása és feldolgozása;
- Az érdeklődők szélesebb köre számára elérhető múzeumi szolgáltatások fejlesztése.

1.2.2 Az intézmény infrastrukturális karbantartása és szervezetfejlesztése

Az eredményes és minőségi kulturális feladatellátás nem csupán a szervezet folyamatos innovációján múlik, hanem azon is, hogy az azt kiszolgáló intézmény szervezeti kultúrájában és infrastrukturális állapotában megfeleljen a kor követelményeinek. A szervezeti kultúra fejlesztésének fontos eredményei voltak az elmúlt években a minősített könyvtári és a minősített közművelődési intézmény címek elnyerése. E cím odaítélése ugyanis feltételezi egy olyan belső szervezeti rendszer folyamatos működtetését, amely megfelel a PCM rendszerek elvárásainak. A stratégia keretei között továbbra is szükséges ezen folyamatok fenntartása, ellenőrzése. Szintén további eredmények remélhetőek azoktól a fejlesztésektől, amelyek bevonják a múzeumi intézményegység tevékenységét is a minőségügyi folyamatokba. Ettől, annak ellenére is eredményeket lehet várni, hogy a múzeumi intézményrendszer nem rendelkezik saját minőségbiztosítási rendszerrel.

Az intézményi fejlesztések fontos terepe kell, hogy legyen a külső kommunikáció további fejlesztése, különös tekintettel a social media lehetőségeire. A mai kommunikációs környezet megköveteli, hogy ez a tevékenység rendszeres összehangolt és tartalmában egységes legyen.

A szervezeti kultúra fejlesztésén túl, szükséges az infrastrukturális feltételek folyamatos karbantartása, bizonyos esetekben fejlesztése, akár külső forrás bevonásával. Értendő ide, a gyors amortizációnak kitett, informatikai infrastruktúra fejlesztése, hardver és szoftver oldalon egyaránt. Továbbá olyan fejlesztések, amelyek az épületek állagmegóvására, illetve a kulturális terület jobb kiszolgálására vonatkozik. E tekintetben különleges fejlesztendő területként kell értelmezni azokat, a lakosság által nagyon kedvelt, szabadtéri rendezvényhelyszíneket is, amelyek egyre inkább bevonódnak a kulturális feladatellátásba.

A fenti stratégiai cél megvalósításához az önkormányzat az alábbi specifikus célokat jelöli ki:

- A könyvtári és közművelődési minőségügyi rendszerek folyamatos fejlesztése, kiterjesztése a helytörténeti gyűjteményre;
- Összehangolt és egységes kommunikáció fejlesztése;
- Az intézményi digitális infrastruktúra igényeinek monitorozása, szükség szerinti fejlesztése;
- A Tiszaújvárosi Művelődési Központ és Könyvtár jelenlegi infrastruktúrájának folyamatos karbantartása, szükség szerinti fejlesztése;
- Szabadtéri programok megvalósítására alkalmas helyszínek fejlesztési igényeinek nyomon követése, szükség szerinti fejlesztése.

1.2.3 A helyi identitás további fejlesztése

Az elmúlt évek fejlesztéseinek és következetes cselekvéseinek eredményei bizonyítják, hogy a helyi identitás fejlődése hozzájárult a lakók életminőségének javulásához. A város közel 60 éves, a település több százéves múltja, annak feltárása és közkinccsá tétele olyan fejlődési folyamatokat indított el a települési közéletben, közgondolkodásban, amely előre mozdította a helyi identitás egyre határozottabb megjelenését a város életében. Ezt a kérdőíves felmérés és az interjúalanyok véleménye is alátámasztja.

A mai nyugdíjas „városépítő” korosztály körében ez nem is volt kérdés. Ugyanakkor, épp az előző évek szisztematikus fejlesztésének köszönhetően megerősödött az aktív korú lakosság körében is a „tiszaújvárosiasság” gondolata.

A „városépítő korosztályok” érzelmi kötődése, a középkorosztályok helytörténet iránti nyitottsága olyan fejlesztések lehetőségét hordozták magukban, amely egyre inkább érzékelhetővé és általánossá tette a városi identitás stabilizálódását Tiszaújvárosban. Ugyanakkor ezen közösségi érzés fejlesztésében további lehetőségek vannak. Így például a várossá nyilvánítás 60. évfordulója, vagy a helyi értéktár és főleg pedig a helytörténeti gyűjtemény kapcsán.

Tiszaújváros Önkormányzata továbbra is stratégiai célként határozza meg a városi identitás fejlesztését. Cél, hogy a már eddig megvalósított fejlesztések kiterjedtebbé váljanak. Olyan új elemekkel bővüljenek, amelyek lehetővé teszik a város múltjának egyre mélyebb megismerését és erősítik a települési kötődés érzelmi vonatkozásait az aktív és a fiatal korosztályok számára.

E terület specifikus céljai:

- A várossá nyilvánítás 60. évfordulójának méltó megünneplése;
- Új helytörténeti kiállítás létrehozása;
- Helyi értéktár további bővítése, a feltárt eredmények publikálása;
- Nem tradicionális programok, események létrehozása a helyi identitás fejlesztése céljából.

1.2.4 A településen működő közösségi és kulturális öntevékenységek támogatása és a fejlesztés koordinációja

A 2015-től, illetve a 2021-től érvényes kulturális stratégia megállapításai szerint Tiszaújváros mindennapi életében jelentős szerepet játszanak a közösségek. A sport, a szociális ellátás, a közösségi kulturálódás szinte minden területén, folyamatosan működő közösségi élet jellemző. E tevékenységi köröket az Önkormányzat jelentős anyagi ráfordítással is támogatja.

A stratégia készítéséhez felvett kérdőívek, valamint az interjúalanyok egyes megállapításai a fenti tényt alátámasztják. Ugyanakkor figyelembe kell venni, hogy az elmúlt években a közösségi élet színterei és a szervezési módjai részben megváltoztak.

A 2021 és 2025 között érvényes stratégia egyik célja volt a civil támogatási rendszer hatékony fenntartása. **E támogatási rendszert általában a közösségek esetében, de különösen a művelődő közösségek vonatkozásában a város önkormányzata a továbbiakban is fenn kívánja tartani.**

Specifikus célok:

- A civil támogatási rendszer fenntartása;
- A kulturális célú öntevékeny szervezetek programjainak bevonása a város kulturális intézményének programkínálatába;

1.2.5 Horizontális szempontok

Jelen kulturális stratégia végrehajtását erősen befolyásolja az a szervezetstruktúra, amelynek feladata a szakmai elvek mentén kijelölt célok háttérének biztosítása. Szintén fontos része lehet a végrehajtás eredményességének, hogy a város közössége, a kulturális fejlődésben érdekelt minden szervezet koordináltan együttműködjön a kijelölt feladatok megvalósításában.

Tiszaújváros Integrált Településfejlesztési Konceptiója, valamint Gazdasági Programja (2024 – 2029) alapvetően meghatározza a kulturális területek számára biztosított infrastruktúra folyamatos rendeltetésszerű használatát és fejlesztését. Ennek megfelelően a kulturális tevékenységek épület- és eszközigénye biztosított. E tekintetben főleg a helytörténeti gyűjtemény esetében fejlesztések történtek. Szintén átgondolandó, a kulturálódási igények átalakulása miatt, a szabadtéri rendezvényterek lehetőségeinek bővítése.

A stratégia hatókörébe tartozó tevékenységek finanszírozása alapvetően az önkormányzat költségvetésén alapul.

A korábbi stratégia végrehajtása bebizonyította, hogy az egyes kulturális szereplők közötti hatékony koordináció hozzájárul a kívánt eredmények eléréséhez.

Mindezeket figyelembe véve a horizontális szempontok esetében az alábbi specifikus célokat határozza meg a stratégia:

- Az infrastrukturális feltételek folyamatos biztosítása;
- Az önkormányzati finanszírozás arányainak megtartása, további forrás-bevonás lehetőségének felkutatása;
- Koordináció a stratégia végrehajtásában résztvevő szervezetek között;
- A stratégia céljainak és végrehajtásának felülvizsgálata, szükség szerinti módosítása.
- A stratégia céljainak és végrehajtásának kommunikációja.

2. PROGRAMOK

2.1 Bevezető

A stratégiai célok meghatározása során az Önkormányzat figyelembe vette a város társadalmi, gazdasági és kulturális környezetének sajátosságait. A célok elérése érdekében programokat dolgozott ki. Ezek tartalma jelentős részben az Önkormányzat helyi kultúrpolitikai szándékán, továbbá anyagi erején múlik. Az alább leírt szakmai programok figyelembe veszik a fentiekén túl, a lakosság igényeit is. Az egyes programok végrehajtását az Önkormányzat figyelemmel kíséri, ha szükséges azok tartalmába vagy időbeni végrehajtási ütemezésében változtatásokat tesz.

Az egyes programelemekhez tartozó konkrét cselekvéseket a végrehajtásban résztvevő szervezetek dolgozzák ki. Az önkormányzat kinyilvánítja azt a szándékát, hogy mind az intézmény, mind a polgárok részéről érkező kezdeményezések közül elsősorban azokat támogatja, amely e stratégia végrehajtását szolgálják.

2.2. Szakmai programok

2.2.1 A Tiszaújvárosi Művelődési Központ és Könyvtár szolgáltatásrendszerének és belső szakmai tevékenységének fejlesztése

Tiszaújváros Város Kulturális Stratégiája végrehajtásának legfontosabb alapintézménye a Tiszaújvárosi Művelődési Központ és Könyvtár. Intézményegységei és telephelyei a legfontosabb kulturális rendezvény és közösségi művelődési helyszínek. Az intézményben folyó szakmai munka, az itt megvalósított fejlesztések a legfontosabb elemei a város kulturális életének. Ezekből következően a stratégia végrehajtásának egyik legfontosabb eleme a Tiszaújvárosi Művelődési Központ és Könyvtár és intézményegységei szakmai innovációi, az ott folyó munka minőségi megvalósítása.

2.2.1.1 A rendezvénystruktúra a közösségi művelődés lehetőségeinek folyamatos fejlesztése a változó közönségigényeket figyelembe véve

Az elmúlt közel egy évtizedben korábban soha nem látott módon alakult át a társadalom hozzáállása a kultúrához. Alapjaiban változtak meg az egyes társadalmi csoportok információ szerzési szokásai, a közösségi elérések platformjai, az egyes személyek viszonya a kultúrához és a műveltséghez. Ezt a folyamatot alapvetően három okra lehet visszavezetni. Egyrészt, megváltoztak a gazdasági körülmények, másrészt az informatikai forradalom megváltoztatta az információhoz a kulturális tartalmakhoz való hozzájutás és az emberi kapcsolattartás lehetőségeit, harmadrészt erősen átalakította a kultúrához és a közösséghez való viszonyt a Covid járvány. Ezeknek a körülményeknek különös együtt hatása egyaránt jelentik az információs társadalom térnyerését és a hagyományos közösségi értékek felértékelődését. Általánosan elmondhatjuk, hogy a tisztaújvárosi kulturális intézmény alapjaiban jól reagált az elmúlt évek változásaira. Ennek két megnyilvánulását is pontosan ki lehetett mutatni a stratégiát előkészítő információszerzés során. Az egyik ilyen az információ és a tudáshoz való viszony megváltozása, amely a könyvtár szolgáltatásrendszerének folyamatos átalakulásában érhető tetten. Másik a közösségi programokhoz való azon viszonyulás, amely a művelődési központ rendezvényeinek elmozdulását jelenti a kisebb családiasabb jellegű, többnyire több generációs, programok irányába.

A stratégia végrehajtásának ezen pontja feltételezi a fent említett folyamatok további folytatását. **Következésképp a kulturálódást szolgáló városi intézmény folyamatos feladata az egyre gyorsabb igényváltozások nyomkövetése. Ki kell dolgozni és folyamatosan alkalmazni kell azokat a visszacsatolási technikákat, amelyek pontos információt szolgáltatnak a lakosság igényeiről.** Az intézményben alkalmazott minőségbiztosítási rendszerek ezt egyébként is feltételezik. Ezen módszerek kidolgozása és alkalmazása erősen összefügg a social média bizonyos eszközeivel. A lakosság igényeinek megjelenítése és az ebből következő szolgáltatásfejlesztések azonban nem csupán a visszacsatolásokon, hanem olyan műhelymunkákon is kell, hogy alapuljanak, amely a szakemberek közös gondolkodását segíti elő.

2.2.1.2 A könyvtári szolgáltatások fejlesztése oly módon, hogy azok közvetlen tudásforrásként használhatóak legyenek a lakosok számára

A Hamvas Béla Városi Könyvtár és fiókkönyvtárai fejlesztéseinek fő iránya városi tudásközpont létrehozása felé mutatnak.

Átalakultak a lakosság olvasási és információ szerzési szokásai. Ebből következően a könyvtárak szerepe erősen megváltozott az emberek mindennapi kulturálódásában. A könyvtár ma már inkább az információ szerzés és közösségi kulturálódás „helye”. A hely fogalma is átalakult, egy könyvtár ma már épp úgy jelent fizikai befogadó teret, mint virtuális jelenlétet az internet különböző szolgáltatási köreiből. Mindezek mellett az információ fogalma és az emberek által elvárt tartalma is átalakult. **Megerősödött például a napi praktikus ismeretek iránti igény.** Sok esetben a több platformról származó különböző tartalmú ismeretek szintézise felé is eltolódnak az igények.

Ezekhez a változásokhoz való alkalmazkodás tekintetében komoly lépéseket tett a Hamvas Béla Városi Könyvtár szakmai gárdája. **Ennek következtében az intézményegység mára nem csupán a könyvek gyűjtő és kölcsönző helye, hanem információs központ és közösségi hely is. Programjait egyaránt szervezi személyes jelenlét és online platformokon. Ezen fejlesztési tendenciát folytatni kell oly módon, hogy a befogadó oldalról megközelített közösségi szervező tevékenységet ki kell bővíteni információ gyűjtő rendszerező és átadó funkciókkal. Továbbá erőfeszítéseket kell tenni az helyi oktatás támogatását jelentő programok fejlesztésére is.** A feladat tehát olyan információ csomagok összeállítása és a felhasználókhöz eljuttatása, amely tartalmában és közlési formájában holisztikus szemléletet tükröz. Ugyanakkor a napi igényekre adhat választ, például a következő témákban:

- egészségtudatosság, egészségmegőrzés,
- környezet- és természetvédelem,
- pénzügyi tudatosság,
- a közösségi médiák, az AI használat,
- kézműves tevékenységek,
- gasztronómia.

A könyvtári állományok áttekintését és digitális feldolgozását a könyvtár folyamatosan végzi. A dokumentumok ilyen irányú nyilvántartása teljeskörű. **Ugyanakkor egyre nagyobb az igény az online könyvtári szolgáltatások igénybevételére. Mára ez a lehetőség a modern könyvtári szolgáltatások egyre inkább elengedhetetlen részévé vált.** A könyvek, mint információ hordozók és mint a szabadidő eltöltésének minőségi eszközei, az eddigi módon meg kell jelenjenek a tudásközpont komplex kínálatában.

2.2.1.3 Intézményi hozzájárulás a második digitális forradalom által kínált lehetőségek célszerű és biztonságos használatának elterjesztéséhez

Az internet használatának általánossá válása, a közösségi médiumok elterjedése és egyeduralma a napi információszerzés terén, valamint a mesterséges intelligencia használatának elterjedése új kihívások elé állítja a kulturális szolgáltatókat, és a közösség szervezőket és felhasználókat egyaránt. A második digitális forradalom leginkább az AI megjelenéséhez és használatának mindennapivá válásához köthető.

A helyi kulturális szolgáltatók jelenléte ezekben a média terekben elengedhetetlen ahhoz, hogy kellő hatékonysággal tudják kínálni a kultúra termékeit, versenyezni tudjanak az információs forradalom kínálta nem ellenőrzött tartalmakkal. Másrészt az AI adta lehetőségek kihasználása növeli a munka hatékonyságát a közművelődési és közgyűjteményi területeken. Ennek a technológiának tudatos és az értékek mentén szervezett használata fontos feladata a város kulturális intézményében dolgozó szakembereknek. Szükséges a munkatársak tudásbővítése ezekben a témákban.

A kérdést szolgáltatói oldalról megközelítve az intézmény kulturális kínálatának tartalmaznia kell olyan elemeket, amelyek tudást és információt szolgáltatnak a közönség számára a közösségi média és az AI helyes és hatékony használatára vonatkozóan. Külön kiemелendő az a feladat, amely a felnövekvő korosztály információ biztonságát szolgáló tevékenységet jelenti. Bár e tekintetben vannak független és állami kezdeményezések, de a településen e folyamatba az intézmény szakmai kínálatával is be kell kapcsolódní. Pl. a szűlők oktatása a gyermekek információs térben való védelmére.

2.2.1.4 A helytörténeti gyűjteményben őrzött muzeális értékű emlékek digitalizálása és feldolgozása

Tiszaújváros történetének megismerése szempontjából kiemelt jelentősége van a Helytörténeti Gyűjteménynek, amely muzeális intézményként van nyilvántartva. A közérdekű muzeális gyűjtemény legfontosabb tárháza a város közelmúltját és Tiszaszederkény városrész többszáz éves történetét bemutató tárgyi és adattári egységeknek. A kulturális stratégia keretei között az intézményegység

legfontosabb feladata a helytörténeti értéket képviselő tárgyak, dokumentumok digitalizálása és az ide vonatkozó szabályok szerinti, nyilvántartásban vétele.

Kiemelt feladat a gyűjteménybe beérkező egységek szakszerű leltározása és lehetőség szerint a restaurálás folyamatának elindítása.

A Helytörténeti Gyűjtemény feladata továbbá, hogy elvégezze azt a tudományos háttérmunkát, amely a város történetének feldolgozásához szükséges. Végezzen olyan feltáró tevékenységet, mely szükséges a helyi identitást erősítő programok és akciók megszervezéséhez. **Különösen igaz ez a megújítandó helytörténeti kiállítás háttéranyagára.**

2.2.1.5 Az érdeklődők számára is elérhető múzeumi szolgáltatások fejlesztése

A múzeumok az elmúlt évtizedben egyre nagyobb mértékben járulnak hozzá a közoktatás hatékonyabbá tételéhez. Mindeközben sikeresen hozzák közelebb a múzeumok tevékenységét és az általuk kezelt tárgyi és szellemi hagyatékot a felnövekvő generációkhoz. A felnőtt korosztályok számára is egyre több olyan múzeumi esemény (interaktív kiállítás, múzeum andragógiai program) jelenik meg, amely a hagyományos múzeum felfogáshoz képest új személetű, interaktív programkínálatot jelentenek. A helytörténeti gyűjtemény az elmúlt években elindította a város történetéhez kapcsolódó múzeumpedagógiai fejlesztéseit. Ennek eredményei azt támasztják alá, hogy ezt a tevékenységet tovább kell folytatni, ki kell szélesíteni azt. **A tervezési időszak fontos feladata, hogy új múzeumpedagógiai programok jöjjenek létre az elkészülő új helytörténeti kiállításhoz kapcsolódóan. A létrehozandó programokat egyaránt kell kínálni az óvodai, általános iskolai és középiskolás korosztályoknak. Mindezek mellett lehetőség szerint a felnőtt lakosságnak is ki kell dolgozni interaktív múzeumi programokat ehhez kapcsolódva.**

2.2.2 Az intézmény infrastrukturális karbantartása és szervezetfejlesztése

Az elmúlt évtizedek gondos vagyongazdálkodásának és fejlesztéseinek köszönhetően az önkormányzati szintű kulturális feladatellátás infrastrukturális feltételei jók Tiszaújvárosban. Ezt a kérdőíves felmérés is alátámasztotta.

A rendelkezésre álló épület- és eszközvagyon folyamatos karbantartása állandó feladat, melyre az Önkormányzat továbbra is nagy figyelmet kíván fordítani. Mindezek mellett indokolt lehet az esetleges funkció átalakulás vagy funkció bővülés okán kisebb átalakítások végzése is.

Szükséges a technikai eszközök folyamatos karbantartása és szükség szerinti cseréje. A technikai eszközpark működési színvonalának fenntartása nem csak a fizikai eszközök állapotának, szükségszerűen modernizációjának függvénye.

A rendezvény helyszínek esetében az elmúlt években megváltoztak a közönség igények. A hagyományos zárt termi helyszínek továbbra is jól biztosítják a művelődési központ programjainak kiszolgálást. Állandó karbantartásukról gondoskodni szükséges. A kiszolgáló infrastruktúra nagyobb léptékű fejlesztése a felhasználható források függvényében képzelhető el. Át kell gondolni azonban a szabadtéri helyszínek kiszolgáló eszközeinek fejlesztését is.

A fejlesztés azonban ki kell terjedjen a soft eszközök minőségének javítására és egyes esetekben új eszközök, fejlesztésre bevezetésére. A modern technika mai állapota szükségessé teszi az eszközöket kiszolgáló szoftverek állandó fejlesztését is. **Szükséges folyamatosan figyelemmel kísérni a szakmai munkát támogató szoftverek használati konstrukcióit és szolgáltatási feltételeit.**

2.2.2.1 A könyvtári és közművelődési minőségügyi rendszerek folyamatos fejlesztése, kiterjesztése a helytörténeti gyűjteményre

A 2015 és 2020 továbbá a 2021 és 2025 között érvényes kulturális stratégiák végrehajtása során komoly eredmények születtek a szervezetfejlesztés területén. Mind a közművelődési (Derkovits Művelődési Központ), mind pedig a közgyűjteményi (Hamvas Béla Városi Könyvtár) intézményegység több alkalommal is kiérdemelte a minősített intézményi státuszt. A minőségirányítási rendszert továbbra is fenn kell tartani mind a könyvtári, mind pedig a közművelődési szakmai területen. A Derkovits Művelődési Központ eddig egy alkalommal nyújtott be pályázatot a minőségi díj elnyerésére. Ezt megtette a könyvtári intézményegység is. **Miután 2025-ben lejár a Derkovits Művelődési Központ minősítése, annak elnyerésére újílag pályázzon. Továbbá a tervezési időszakban nyújtson be pályázatot a közművelődési minőségi díj elnyeréséért. Járjon el hasonló módon a Hamvas Béla Városi Könyvtár is könyvtári minőségi díj esetében, amennyiben a futó eljárásban nem kapja meg a díjat.**

Bár a magyar múzeum ügyben nem alkalmaznak olyan minősítési rendszereket, mint a könyvtárak és a közművelődés esetében, megfontolandó, hogy **egyes minőségügyi folyamatokat, különösen a könyvtár területéről átvéve, bevezessenek a helytörténeti gyűjtemény szakmai tevékenységébe.** Ez több előnnyel is járna. Egyrészt a két közgyűjteményi egység tevékenysége közelítené egymáshoz, másrészt pedig helytörténeti gyűjtemény munkája hatékonyabbá és ellenőrizhetőbbé válna. A különböző szakma területeken folyó tevékenységek protokolljai és visszacsatolási pontjai, továbbá a korrekció lehetősége egyre inkább egységessé válna a Tiszaújvárosi Művelődési Központ és Könyvtár mindennapi munkájában.

2.2.2.2 Összehangolt és egységes kommunikáció fejlesztése

Az elmúlt években nyilvánvalóvá vált, hogy az eredményes kulturális munka sem képzelhető el jól szervezett, egységes üzenetekkel operáló, hatékony kommunikáció nélkül. Ennek a kommunikációs tevékenységnek súlya a hagyományos médiák helyett, egyre inkább áttevődött a dinamikus fejlődő és nagyon sok eszközt használó közösségi médiák irányába. A város és a várost kiszolgáló kulturális szervezetek általános és marketing célú kommunikációja akkor lehet eredményes, ha mind értékrendjében, mind pedig formai megjelenésében egységes képet mutat. A várost irányító önkormányzat, az azt kiszolgáló polgármesteri hivatal és a fenntartott intézmény akkor jelenhetnek meg, a rendkívül sok zajt is tartalmazó, kommunikációs térben kellő hatékonysággal, ha ez a tevékenységet szakszerűen végzik. A művelődési intézmény, az érték kommunikáción túl természetesen elsősorban a marketing célú kommunikációt kell hatékonyan végezze. A tevékenység és a tevékenységhez kötődő közösségi megnyilvánulások mindenképpen igénylik azokat az eszközöket, amelyek túlmutatnak a marketing határain. Tudomásul kell venni, hogy a közösség építésnek és a közösség összetartó ereje fenntartásának ma már elengedhetetlen eszköze a közösségi média. Ennek szakszerű használata feltétele annak, hogy a nagy ráfordításokkal működő, az önkormányzat által finanszírozott, közösségi kulturális élet hatékonyan, a lakosság megelégedésére működjön.

Szükséges a szervezeti kultúra és a munkatársak felkészítése az intézményi kommunikáció egységesítésére és hatékonyabbá tételére. Ezt elérendő, a munkatársak vegyenek részt ilyen irányú tudásmegosztásban. Illetve a kommunikációs folyamatok egységesítése és kontrollja nagyobb hatékonyságú eszközök bevezetését feltételezi.

2.2.2.3 A Tiszaújvárosi Művelődési Központ és Könyvtár jelenlegi infrastruktúrájának folyamatos karbantartása, szükség szerinti fejlesztése

A kulturális élet minőségét, a felmérések tanulsága szerint is, jelentősen befolyásolja az azokat befogadó épületek minősége. Jelen helyzetben, köszönhetően az önkormányzat folyamatos ilyen irányú finanszírozásának, a művelődési központ telephelyei jó, vagy kiváló állapotban vannak.

Ezt a helyzetet a stratégiai célok megvalósítása érdekében fent kell tartani. **A korábbiakban is működött tervszerű és jól finanszírozott karbantartási tevékenységet folytatni kell.** Mindezek mellett megvizsgálandó az épületek kiszolgáló technikai lehetőségeinek bővítése. Különös tekintettel a színházi kiszolgáló technikai eszközök fejlesztésére.

2.2.2.4 Az intézményi digitális infrastruktúra igényeinek monitorozása, szükség szerinti fejlesztése

Az informatikai infrastruktúra folyamatos fejlesztése azért fontos, mert lehetővé teszi a kulturális értékek digitális megőrzését és szélesebb körű hozzáférhetővé tételét. A modern technológiák segítségével a múzeumok, könyvtárak és archívumok online is elérhetők, így a kulturális javak nem korlátozódnak földrajzi határookra. Emellett a fejlesztések támogatják az interaktív, élményszerű bemutatási formákat. Éppen ezért szakmai tevékenységet kiszolgáló infrastruktúra területén belül kiemelt szerepet tölt be az informatikai infrastruktúra. Különösen igaz ez a nagy adatbázisokat elérő és adatmennyiséget mozgó közgyűjteményi területre. A korábban megfogalmazott szakmai célok jó minőségű végrehajtása érdekében külön figyelmet kell fordítani az intézmény digitális infrastruktúrájának állapotára, folyamatos karbantartására. Ez egyaránt jelenti a hardver eszközök szükség szerinti karbantartását és cseréjét, valamint a szoftver háttér karbantartását. A szoftver háttér esetében speciális terület az adatbázisok kérdése, amely a közgyűjteményi terület működésének egyik alapja.

E stratégia keretein belül, a tervezési időszakban az intézmény feladata az informatikai fejlesztési igényeinek nyomon követése. Ezzel szinkronban a munkatársak keressék a fejlesztési igények ütem szerinti kielégítéséhez szükséges források bevonásának lehetőségét.

2.2.2.5 Szabadtéri programok megvalósítására alkalmas helyszínek fejlesztési igényeinek nyomon követése, szükség szerinti fejlesztése

A kérdőíves felmérésből és az interjúkból világossá vált, hogy Tiszaújváros kulturális életének, szórakoztató rendezvényeinek egyik meghatározó tendenciájává vált az elmúlt években az, hogy a lakosok a kisebb családias, több generáció számára érdekes, programok iránt mutattak nagy igényt. E jelenség kiegészül azzal, hogy egyre inkább kedvelik azokat a közösségi alkalmakat, amikor a rendezvények szabad téren valósulnak meg. Különösen népszerűek azok az események, ahol mindehhez gasztronómiai jellegű programok is társulnak. Látható, hogy ez az igény a továbbiakban is fent fog maradni, mi több bővülni fog.

Az ilyen jellegű közösségi rendezvények kiszolgálása komoly nehézséget jelent abban a tekintetben, hogy az ezt biztosító infrastruktúra nem kellően kiépített a városban. Éppen ezért a következő években **pontosítani szükséges, melyek azok a szabadtéri helyszínek, amelyek hosszabb távon is be lesznek vonva a kulturális feladatellátásba. Ebben a tekintetben a kulturális feladatellátó intézmény folyamatosan kövesse nyomon a szabadtéri helyszínek használatának tapasztalatait. A felmerülő fejlesztési igények ütemezett kielégítése okán a szükséges források bevonásának lehetőségét szükség szerinti monitorozza.**

2.2.3 A helyi identitás további fejlesztése

A helyi identitás szorosan összefügg a települési életminőséggel, hiszen erős közösségi kötődést, biztonságérzetet és összetartozást ad a lakóknak. Amikor az emberek büszkéek településük múltjára, hagyományaira és értékeire, nagyobb eséllyel vállalnak aktív szerepet a közösségi életben, részt vesznek helyi rendezvényeken, önkéntes munkában vagy fejlesztési kezdeményezésekben. Ez nemcsak a társadalmi kohéziót erősíti, hanem hozzájárul ahhoz is, hogy az emberek jobban vigyázzanak a településük környezetére, közterületeire és intézményeire. A helyi identitás a mindennapi életben is megjelenik: növeli a lakók elégedettségét, javítja az életminőséget. Ezt felismerve az önkormányzat a 2021-2025 között érvényes stratégia kiemelt feladatává tette a helyi identitás fejlesztését. A felmérések és a város múltjával foglalkozó tevékenységek népszerűsége visszaigazolták, a döntés helyességét és az elvégzett munka hatékonyságát.

2.2.3.1 A várossá nyilvánítás 60. évfordulójának méltó megünneplése

Tiszaújváros 2026-ban ünnepli várossá nyilvánításának 60. évfordulóját. Ez az évforduló jó alkalom arra, hogy a város fejlődését és jelenlegi értékeit a helyi közösség számba vegye. A település polgáraiban élő város iránti ragaszkodás közösségi élményként történő megjelenítése jó lehetőség a helyiek identitásának erősítésére. Ugyanakkor fontos alkalom a város közösségének arra, hogy a külvilág felé is megmutassa mindazokat az értékeket, amelyeket Tiszaújváros képvisel.

A 60. évforduló megünneplése, az ehhez kötődő események, akciók, média megjelenések koordinációja céljából Tiszaújváros Város Önkormányzata a Tiszaújvárosi Művelődési Központ és Könyvtárral folyamatos koordináló, szervező tevékenységet folytat. A koordináció feladata a megemlékezések előkészítése oly módon, hogy annak tartalma magában foglalja a várospolitikai szándékait épp úgy, mint a lakosság véleményét. Szervező tevékenységében gondoskodik arról, hogy a megemlékezés-sorozat tartalmában a lehető legszélesebb eszközökre támaszkodjék. Ebben felhasználja az elmúlt években az identitás fejlesztés tárgykörében elért eredményeket is.

2026-ban, egész évre kiterjedően, Tiszaújváros Város Önkormányzata a kulturális intézmény bevonásával megemlékezés-sorozatot szervez és bonyolít le a várossá nyilvánítás 60. évfordulója alkalmából.

2.2.3.2 Új helytörténeti kiállítás létrehozása

A 2021-2025 között érvényes kulturális stratégia céljait megvalósítva, a város kulturális intézménye jelentős eredményeket ért el a helytörténeti értékű tárgyak és dokumentumok gyűjtésében feldolgozásában. A jelenleg álló helytörténeti kiállítás felett eljárt az idő. A felgyülemlett újabb tartalmak, adatok bemutatása jó lehetőség arra, hogy egy kiállítás keretében, új szemléletű, friss információkat bemutató anyagok kerüljenek a helyi közösségek, illetve az érdeklődők elé. A helytörténeti kiállítás megújítása nemcsak tartalmi, hanem módszertani szempontból is szükséges. Az elmúlt évek során a múzeumlátogatók elvárása a statikus bemutatás felől az interaktív, sok szempontú megközelítés irányába mozdult el. Ezt az igényt lehetőség van figyelembe venni a város történetét bemutató új kiállítás létrehozásakor.

A helyi identitás további erősítése szempontjából kiemelt jelentőségű fejlesztést hajt végre a város 2026-ban, amikor is felépíti és megnyitja a helytörténeti gyűjtemény új várostörténeti kiállítását.

2.2.3.3 Helyi értéktár további bővítése, a feltárt eredmények publikálása

A hungarikumokról szóló 2012. évi XXX. törvény megteremtette a jogi környezetét annak, hogy települési értéktárat hozzanak létre. A Képviselő-testület a 125/2014. (VIII.28.) határozatával meg is tette. Az elmúlt években folyamatosan történt a helyi értékek gyűjtése. A közreadás érdekében létrejött az értéktár önálló honlapja, filmek, fotósorozatok készültek. A települési értéktár testület ez idáig 22 helyi értéket határozott meg.

A helyi értékek kiválasztásának és kijelölésének munkáját folytatni kell. Az értéktár bővítése a lakosság szélesebb körű bevonásával valósítandó meg.

Mindezek mellett az értéktárba felkerült helyi értékek megismertetésére olyan művelődési alkalmak szervezendők, amelyek egyaránt alkalmasak a tények megismerésére, illetve az érzelmi kötődések kialakítására a városlakók körében.

2.2.3.4 Nem tradicionális programok, események létrehozása a helyi identitás fejlesztése céljából

A helyi identitás fejlesztésére az elmúlt években sok programot valósított meg a város és kulturális intézménye. Ezek azonban elsősorban a hagyományos közművelődési, ismeretterjesztő eszközök hatókörébe tartoztak. **A további fejlesztés érdekében szükséges a helyi értékek, a**

helytörténetet bemutató programok további szervezése. A hatékonyság és szélesebb lakossági elérés érdekében a programok új típusainak bevezetése szükséges.

A nem hagyományos programok alkalmazása azért fontos, mert a hagyományos előadások vagy kiállítások önmagukban gyakran kevésbé kötik le a különböző korosztályokat, főként a fiatalabb generációkat. Az interaktív, élményalapú módszerek – például játékok, digitális tartalmak, dramatizált bemutatók, online eszközökkel támogatott élményprogramok – aktív bevonódást tesznek lehetővé, így a résztvevők nem csak passzív szemlélők, hanem élmény által tanuló közreműködők lesznek.

2.2.4 A településen működő közösségi és kulturális öntevékenységek támogatása és a fejlesztés koordinációja

Az Önkormányzat kinyilvánítja azt a szándékát, hogy a mindenkori költségvetési kondíciók függvényében továbbra is fenn kíván tartani egy anyagi támogatási rendszert, amelyet civil szervezetek működéséhez és szakmai programjaik megvalósításához biztosít. Különösen fontosnak tartja a kulturális tevékenységeket folytató szervezeteket. A rendelkezésre álló pénzügyi források felhasználásáról, a támogatott szervezetek köréről az Önkormányzat hozza meg a döntéseket. **A döntéselőkészítő folyamatok átláthatóságát az Önkormányzat mindenkor biztosítja.** Törekszik arra, hogy az elosztás mindenkor érdekkonszenzus figyelembevételével történjen meg.

Mindezek során igyekszik alkalmazkodni ahhoz a tényhez, hogy az állampolgárok önszerveződése és a közösségi, civil élet jelentősen átalakult. A hagyományos, személyes jelenlétén alapuló egyesületi és klubélet mellett egyre nagyobb teret nyertek az online közösségi formák, amelyek gyorsabb információáramlást és rugalmasabb szerveződést tettek lehetővé. A közösségi média és a digitális eszközök révén új típusú civil kezdeményezések indultak el, amelyekhez sokkal szélesebb körből tudtak bekapcsolódni az emberek. Ugyanakkor megmaradt az igény a személyes találkozásokra és közösségi eseményekre is, így a civil élet ma hibrid módon, egyszerre online és offline keretek között működik, alkalmazkodva a társadalmi és technológiai változásokhoz.

2.2.4.1 A civil támogatási rendszer fenntartása

Tiszaújváros Város Önkormányzata kinyilvánítja azt a szándékát, hogy a mindenkori költségvetési kondíciók függvényében továbbra is fenn kívánja tartani azt az anyagi támogatási rendszert, amelyet civil szervezetek működéséhez és szakmai programjaik megvalósításához biztosít. A rendszer továbbra is pályázati mechanizmuson és egyedi döntéseken alapul.

A forrás elosztás elveinek és a döntési folyamatának átláthatósága fontos szempont. Éppen úgy, mint az, hogy a támogatások felhasználása mindenkor a várospolitikai által kijelölt prioritásait szolgálja. Ezen belül pedig a kulturális stratégia megvalósítását is támogatja.

2.2.4.2 A kulturális célú öntevékeny szervezetek programjainak bevonása a város kulturális intézményének programkínálatába

A Tiszaújvárosban működő civil szervezetek között jelentős arányt képviselnek a kulturális tevékenységet folytató szervezetek. Létrejöttüket egyaránt motiválta a szervezett, közös értékek mentén megfogalmazott kultúrafogyasztási igény és a kulturális tartalmak előállítása. Munkájuk fontos kiegészítő része a város hivatásos kulturális szolgáltató szervezetei által folytatott kultúraközvetítő munkájának.

A Tiszaújvárosi Művelődési Központ és Könyvtár eddigi gyakorlatában is aktívan használta ezen szervezetekben meglévő erőforrásokat. Ugyanakkor látható, hogy a kulturális célú civil szervezetek és az intézmény további együttműködése tartalmaz még kihasználatlan lehetőségeket. A város által fenntartott kulturális intézmény számára újabb programlehetőségeket és innovációs bázist is jelenthet a civilekkel való hatékonyabb és rendszeresebb együttműködés. Ez egyaránt igaz a hagyományosan

működő és az új típusú hibrid szerveződésekre. **Elérendő, hogy a korábbiakhoz hasonló arányban jelenjenek meg a városban működő civil szervezetek kulturális kínálatai a Tiszaújvárosi Művelődési Központ és Könyvtár programjaiban. Az elmúlt évek változásaira való tekintettel indokolt a bevont szervezetek körének bővítése is.**

2.2.6 Horizontális szempontok

2.2.6.1 Az infrastrukturális és a működés háttérfeltételeinek folyamatos biztosítása

A Tiszaújvárosban folytatott kulturális tevékenység infrastrukturális hátterét az Önkormányzat biztosítja. Az épületek állagmegóvását, a technikai eszközök karbantartását, szükség szerinti cseréjét az Önkormányzat közvetlenül, vagy intézményei közreműködésével végzi. Ennek folyamatossága alapvetően befolyásolja a város kulturális életének feltételeit és minőségét. Az elmúlt évek fejlesztéseinek folyamatos fenntartása állandó feladat.

Az infrastrukturális feltételek biztosítása tekintetében jelen kulturális stratégia hatókörében az alábbi tevékenységek végzendők:

- A kulturális tevékenységeket befogadó épületek folyamatos karbantartása.
- A kulturális tevékenységeket támogató eszközök és berendezések folyamatos, tervszerű, az amortizáció mértékét meghaladó karbantartása, cseréje.
- A helytörténeti gyűjteményben őrzött tárgyak és dokumentumok tárolási feltételeinek további javítása.
- A gazdálkodással, a könyvvezetéssel, az adatszolgáltatással, valamint a működtetéssel, az üzemeltetéssel, az ingó és ingatlan vagyon használatával, hasznosításával, védelmével kapcsolatos feladat végzése a Tiszaújvárosi Intézményműködtető Központ közreműködésével.

2.2.6.2 Az önkormányzati finanszírozás arányainak megtartása, további forrás-bevonás lehetőségének felkutatása

A település kulturális ellátásának legjelentősebb finanszírozója az Önkormányzat. Az ebben a körben működő intézmények, civil szervezetek elsődleges támogató forrása Tiszaújváros Város éves költségvetése. Ez a rendelkezésre bocsátott finanszírozás elsősorban a meglévő folyamatok állandó működtetését teszi lehetővé. **A jelenlegi finanszírozási arányon az Önkormányzat a tervezési időszakban a költségvetési kondíciók függvényében kíván változtatni.** A forrásallokáció észszerű átalakításával, az elosztási mechanizmusok finomításával javítható a pénzügyi források felhasználásának hatékonysága.

Ezeket túl az Önkormányzat a kultúra területén ösztönzi, támogatja a kulturális célú külső támogatások bevonását a fejlesztésekbe. Intézménye számára biztosítja az ilyen jellegű projektekbe való bekapcsolódást, pályázati projektek elkészítését. **Szükséges esetben a pályázatból megvalósítandó projektekhez, önkormányzati döntés alapján, önrészt biztosít.** Ösztönzi a mecenatúra és szponzoráció nagyobb arányú bevonását a kulturális tevékenységek finanszírozásába.

2.2.6.3 Koordináció a stratégia végrehajtásában résztvevő szervezetek között

Tiszaújváros kulturális és közösségi élete egy sok szereplőből álló hálózati tevékenység eredménye. Ez igaz az önkormányzat által fenntartott intézmény belső hálózatára éppen úgy, mint más aktorok együttműködésére. A város által fenntartott intézményen túl jelentős kultúrateremtő és -közvetítő munkát folytatnak a közoktatási intézmények, az egyházak és a formális, illetőleg nem formális civil szervezetek. **A kulturális tevékenységet folytató szervezetek közötti együttműködés, illetve a tevékenységek koordinációja folyamatos.** Az egyeztető mechanizmusok folyamatos fejlesztése - a tevékenységek és a szervezetek, valamint a körülmények állandó változása okán - azonban szükséges.

2.2.6.4 A stratégia céljainak és végrehajtásának folyamatos felülvizsgálata, szükség szerinti módosítása

A Polgármesteri Hivatal a Kulturális Stratégia megvalósulását két évente tekintse át és szükség esetén a dokumentum módosítására vonatkozó javaslatát terjessze a Képviselő-testület elé.

A kulturális feladatellátást végző, a stratégia végrehajtásáért nagy részben felelős kulturális intézmény két éves beszámolójában kitér a stratégia végrehajtásának állapotára.

2.2.6.5 A stratégia céljainak és végrehajtásának kommunikációja

A városlakók mindennapi kultúra fogyasztását és közösségi életét befolyásoló kulturális stratégia céljainak és végrehajtásának megismerése olyan információ, amely érdeklődésre tarthat számot Tiszaújvárosban. Az egyes feladatok végrehajtását nagyban segítheti a lakosság támogató magatartása, hiszen többé-kevésbé majd mindenki érintett lehet egy-egy szervezet, művelődő közösség, vagy program által. **Fontos tehát, hogy a stratégiáról, illetve általában a kulturális életről tervezetten és rendszeresen jelenjenek meg információk, beszámolók, elemzések a város által működtetett médiákban. E feladat megvalósításában a hagyományos médiákkal egyenrangú eszközként használandóak a közösségi médiumok is. A rendszeres kommunikációnak egyöntetű és azonosítható értéküzeneteket kell megfogalmazni, amely hangsúlyozzák a város és intézményei elkötelezettségét a minőségi kultúra és közösségi élet iránt.**

III. A PROGRAM VÉGREHAJTÁSÁNAK SZERVEZETI KERETEI

1. ÖNKORMÁNYZAT

Tiszaújváros Város Kulturális stratégiájának végrehajtása Tiszaújváros Város Önkormányzata Képviselő-testületének feladata. A Testület ezt az irányító funkciót a polgármesteren és a kultúráért felelős Bizottságán keresztül gyakorolja. A végrehajtás feladatairól, ütemezéséről, finanszírozásáról a Polgármester a Bizottság elnökével közvetlenül egyeztet. A végrehajtásban közreműködő intézményekkel, civil szervezetekkel a Polgármester a Polgármesteri Hivatal illetékes szakmai osztályának útján tartja a kapcsolatot.

Az Önkormányzat határozathozatallal gondoskodik a stratégia által előírt egyeztető fórumok összeállításáról. Dönt a stratégiában meghatározott tevékenységek sorrendjéről és végrehajtási módjának mikéntjéről.

Az elfogadott stratégia végrehajtását két évente tekintse át. A dokumentum szükség szerinti módosításáról határozatában gondoskodik.

2. POLGÁRMESTERI HIVATAL

A Polgármesteri Hivatal Intézményfelügyeleti, Szociális és Sport Osztálya tevékenységével biztosítja a stratégia hatékony végrehajtását. Gondoskodik a stratégiában meghatározott szervezetek és bizottságok működésének adminisztrációjáról. Az osztály, a kulturális szolgáltató intézmény bevonásával, két évenként vizsgálja felül a végrehajtás időarányos teljesítését, értékeli azt. Amennyiben szükségesnek ítéli, tegyen javaslatot a tervezési dokumentum módosítására. A megállapításokat, javaslatokat terjessze a képviselő-testület elé.

3. TISZAÚJVÁROSI MŰVELŐDÉSI KÖZPONT ÉS KÖNYVTÁR

A Tiszaújvárosi Művelődési Központ és Könyvtár, mint a város legnagyobb kulturális szolgáltatója, kiemelt végrehajtó szerepet vállal. A stratégia végrehajtásában résztvevő egyéb szervezetekkel együttműködik. Megbízás alapján gondoskodik a megfelelő egyeztetési mechanizmusok és fórumok működtetéséről. Működteti a Települési Értéktár testületet.

4. AZ ÖNKORMÁNYZAT TULAJDONÁBAN LÉVŐ GAZDASÁGI TÁRSASÁGOK

Tiszaújváros Város Önkormányzata tulajdonában lévő, közszolgáltatásokat végző, gazdasági társaságok feladatkörük erejéig a stratégia végrehajtói. A jelen dokumentum által meghatározott keretek között az azt érintő tevékenységeiket az itt meghatározott módon végzik. Tevékenységük koordinálását az Önkormányzat végzi.

5. CIVIL SZERVEZETEK, EGYHÁZI KÖZÖSSÉGEK

A civil szervezetek és az egyházak által végzett munka fontos elemei a kulturális stratégiának. Önálló kezdeményezéseikkel, innovációikkal és kultúraszervező munkájukkal hozzájárulnak ahhoz, hogy e dokumentumban megjelölt célok teljesüljenek. A végrehajtás érdekében közvetlenül együttműködnek a Tiszaújvárosi Művelődési Központ és Könyvtárral.

6. AZ ÖNKORMÁNYZATI ÉS NEM ÖNKORMÁNYZATI FENNTARTÁSÚ INTÉZMÉNYEK

Az önkormányzati és nem önkormányzati fenntartású intézmények alapfeladatként végzett tevékenységük egyes elemeivel járulhatnak hozzá a Kulturális Stratégia végrehajtásához. Az együttműködés kereteit, szükség szerint Tiszaújváros Város Önkormányzata és tisztségviselői alakítják ki.